РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ
ВАРНА

гр. Варна, ул. “Брегалница” № 3, Директор - тел.:052/634-019, факс:052/634-648,
E-mail: office@rzi-varna.com, http://www.rzi-varna.com

Годишен анализ на здравно-демографското състояние и здравната мрежа в област Варна

2019 г.

I. Здравно-демографска характеристика на областта

1. Численост на населението

Кратък анализ:

Демографското развитие на страната ни е национален и социален приоритет от огромно значение, изискващ максимална концентрация на усилията и провеждане на активна, целенасочена и последователна правителствена политика, както и обединение и координиране на органите на властта, институциите и структурите на гражданското общество на централно, регионално и местно ниво.

По отношение на демографските характеристики здравното състояние на нацията и прогнозите за развитие на България са в незавидно състояние и с неблагоприятни тенденции спрямо повечето европейски страни.

Последните години са белязани от задълбочаваща се демографска криза, характеризираща се със стабилна депопулация.

Здравното състояние на хората в България се подобрява по-бавно, отколкото в други държави от ЕС, както показва системно ниската продължителност на живота.

Очакваната средна продължителност на предстоящия живот общо за населението на страната, изчислена за периода 2017-2019 г. е 75.8 години, като спрямо предходния период (2016-2018 г.) тя се увеличава с 0.3 години по данни на Националния статистически институт.

Днешното демографско състояние на българското население е резултат от продължително действие на множество фактори и влияния. Една част от тях са свързани с общи тенденции в демографското развитие на европейските страни, други – със специфичните особености на историческото, икономическото и културно развитие на Република България и конкретно на област Варна.

Влияние върху демографското развитие на населението оказват общите за развитите страни демографски процеси – намалена брачност и раждаемост, засилена урбанизация, както и специфичните за развиващите се страни и страни в преход по-високи нива на смъртност и интензивна външна миграция. В резултат на тези процеси България изпадна в сериозна демографска криза.

Спирането на нарастването на броя на населението и процесът на неговото числено намаляване започва още преди 1989 г.

Анализът на здравно-демографските процеси дава стабилна база за определяне и прогнозиране на здравните потребности, а също така и на обема и вида на здравните услуги, които са необходими за удовлетворяването им.

Общият брой на населението по последни официални данни на НСИ за област Варна **към 31.12.2019 г. е 469 885** души и представлява **6,76 %** от общото население на страната - 6 951 482 души. И през 2019 година област Варна се нарежда на трето място в страната по брой на населението – непосредствено след София-област и област Пловдив.

Население на област Варна към 31.12…. – (за тригодишен период)

Област Варна	Общо	Мъже	Отн. дял (%)	Жени	Отн. дял (%)	В градовете	Отн. дял (%)	В селата	Отн. дял (%)
2017 г.	472 120	230 301	48,78	241 819	51,22	395 488	83,77	76 632	16,23
2018 г.	471 252	229 614	48.72	241 638	51.28	395 596	83.95	75 656	16.05
2019 г.	469 885	228 712	48.67	241 173	51.33	394 795	84.02	75 090	15.98

Население по общини за област Варна към 31.12…. – (за тригодишен период)

Община Варна	Общо	Мъже	Отн. Дял (%)	Жени	Отн. Дял (%)	В градовете	Отн. Дял (%)	В селата	Отн. Дял (%)
2017 г.	344 748	166 810	48,39	177 938	51,61	335 854	97,42	8 894	2,58
2018 г.	345 369	167 008	48.36	178 361	51.64	336 505	97.43	8 864	2.57
2019 г.	345 151	166 731	48.31	178 420	51.69	336 216	97.41	8 935	2.59

Община Аврен	Общо	Мъже	Отн. Дял (%)	Жени	Отн. Дял (%)	В градовете	Отн. Дял (%)	В селата	Отн. Дял (%)
2017 г.	9 331	4 740	50,80	4 591	49,20	-	0,00	9 331	100,00
2018 г.	9 152	4 638	50.68	4 514	49.32	-	0.00	9 152	100.00
2019 г.	9 072	4 594	50.64	4 478	49.36	-	0.00	9 072	100.00

Община Аксаково	Общо	Мъже	Отн. Дял (%)	Жени	Отн. Дял (%)	В градовете	Отн. Дял (%)	В селата	Отн. Дял (%)
2017 г.	20 723	10 271	49,56	10 452	50,44	11 765	56,73	8 958	43,23
2018 г.	20 557	10 418	49.32	10 418	50.68	11 681	56.82	8 876	43.18
2019 г.	20 525	10 127	49.34	10 398	50.66	11 590	56.47	8 935	43.53

Община Белослав	Общо	Мъже	Отн. дял (%)	Жени	Отн. дял (%)	В градовете	Отн. дял (%)	В селата	Отн. дял (%)
2017 г.	10 522	5 256	49,95	5 266	50,05	7 438	70,69	3 084	29,31
2018 г.	10 368	5 172	49.88	5 196	50.12	7 302	70.43	3 066	29.57
2019 г.	10 267	5 132	49.99	5 135	50.01	7 226	70.38	3 041	29.62

Община Бяла	Общо	Мъже	Отн. Дял (%)	Жени	Отн. Дял (%)	В градовете	Отн. Дял (%)	В селата	Отн. Дял (%)
2017 г.	3 283	1 666	50,75	1 617	49.25	2 092	63,72	1 191	36,28
2018 г.	3 287	1 659	50.47	1 628	49.53	2 087	63.49	1 200	36.51
2019 г.	3 292	1 657	50.33	1 635	49.67	2 120	64.40	1 172	35.60

Община Ветрино	Общо	Мъже	Отн. Дял (%)	Жени	Отн. Дял (%)	В градовете	Отн. Дял (%)	В селата	Отн. Дял (%)
2017 г.	4 884	2 381	48,75	2 503	51,25	-	0,00	4 884	100,00
2018 г.	4 773	2 330	48.82	2 443	51.18	-	0.00	4 773	100.00
2019 г.	4 764	2 333	48.97	2 431	51.03	-	0.00	4 764	100.00

Община Вълчи дол	Общо	Мъже	Отн. Дял (%)	Жени	Отн. Дял (%)	В градовете	Отн. Дял (%)	В селата	Отн. Дял (%)
2017 г.	9 394	4 719	50,23	4 675	49,77	2 907	30,95	6 487	69,05
2018 г.	9 199	4 621	50.23	4 578	49.77	2 857	31.06	6 342	68.94
2019 г.	9 013	4 523	50.18	4 490	49.82	2 833	31.43	6 180	68.57

Община Долни чифлик	Общо	Мъже	Отн. Дял (%)	Жени	Отн. Дял (%)	В градовете	Отн. Дял (%)	В селата	Отн. Дял (%)
2017 г.	18 698	9 255	49,50	9 443	50,50	6 451	34,50	12 247	65,50
2018 г.	18 492	9 134	49.39	9 358	50.61	6 378	34.49	12 114	65.51
2019 г.	18 318	9 018	49.23	9 300	50.77	6 324	34.52	11 994	65.48

Община Девня	Общо	Мъже	Отн. Дял (%)	Жени	Отн. Дял (%)	В градовете	Отн. Дял (%)	В селата	Отн. Дял (%)
2017 г.	8 593	4 326	50,34	4 267	49,66	7 827	91,09	766	8.91
2018 г.	8 522	4 284	50.27	4 238	49.73	7 786	91.36	736	8.64
2019 г.	8 469	4 243	50.10	4 226	49.90	7 727	91.24	742	8.76

Община Дългопол	**Общо**	**Мъже**	**Отн. Дял (%)**	**Жени**	**Отн. Дял (%)**	**В градовете**	**Отн. Дял (%)**	**В селата**	**Отн. Дял (%)**
2017 г.	13 440	6 685	49,74	6 755	50,26	4 470	33,26	8 970	66,74
2018 г.	13 286	6 599	49.67	6 687	50.33	4 438	33.40	8 848	66.60
2019 г.	13 143	6 529	49.68	6 614	50.32	4 413	33.58	8 730	66.42

Община Провадия	**Общо**	**Мъже**	**Отн. Дял (%)**	**Жени**	**Отн. Дял (%)**	**В градовете**	**Отн. Дял (%)**	**В селата**	**Отн. Дял (%)**
2017 г.	21 167	10 556	49,87	10 611	50,13	12 164	57,47	9 003	42,53
2018 г.	20 976	10 434	49.74	10 542	50.26	12 075	57.57	8 901	42.43
2019 г.	20 726	10 314	49.76	10 412	50.24	11 903	57.43	8 823	42.57

Община Суворово	**Общо**	**Мъже**	**Отн. Дял (%)**	**Жени**	**Отн. Дял (%)**	**В градовете**	**Отн. Дял (%)**	**В селата**	**Отн. Дял (%)**
2017 г.	7 337	3 636	49,56	3 701	50,44	4 520	61,61	2 817	38,39
2018 г.	7 271	3 596	49.46	3 675	50.54	4 487	61.71	2 784	38.29
2019 г.	7 145	3 511	49.14	3 634	50.86	4 443	62.18	2 702	37.82

Население към 31.12.2019 г. по възраст и пол в област Варна

(брой)

	Общо			**В градовете**			**В селата**		
	Всичко	**Мъже**	**Жени**	**Всичко**	**Мъже**	**Жени**	**Всичко**	**Мъже**	**Жени**
Общо за страната	**6951482**	**3369646**	**3581836**	**5125407**	**2461774**	**2663633**	**1826075**	**907872**	**918203**
Област Варна	**469885**	**228712**	**241173**	**394795**	**191195**	**203600**	**75090**	**37517**	**37573**
0	4284	2197	2087	3622	1859	1763	662	338	324
1 - 4	17990	9258	8732	15418	7961	7457	2572	1297	1275
5 - 9	24147	12499	11648	20622	10686	9936	3525	1813	1712
10 - 14	25108	12878	12230	20940	10714	10226	4168	2164	2004
15 - 19	21525	11104	10421	17455	9038	8417	4070	2066	2004
20 - 24	21517	11412	10105	17855	9505	8350	3662	1907	1755
25 - 29	27875	14321	13554	23536	11963	11573	4339	2358	1981
30 - 34	35129	17635	17494	30700	15226	15474	4429	2409	2020
35 - 39	35906	18358	17548	31547	16032	15515	4359	2326	2033
40 - 44	39899	20429	19470	34972	17801	17171	4927	2628	2299
45 - 49	37279	18927	18352	32074	16196	15878	5205	2731	2474
50 - 54	30810	15606	15204	25972	13091	12881	4838	2515	2323
55 - 59	29120	14173	14947	24113	11587	12526	5007	2586	2421
60 - 64	28899	13446	15453	23839	10911	12928	5060	2535	2525
65 - 69	28784	12644	16140	23422	10096	13326	5362	2548	2814
70 - 74	25327	10464	14863	20233	8225	12008	5094	2239	2855
75 - 79	17032	6764	10268	13263	5172	8091	3769	1592	2177
80 - 84	10931	3884	7047	8607	3019	5588	2324	865	1459
85 - 89	6317	2081	4236	4987	1611	3376	1330	470	860
90 - 94	1750	555	1195	1408	441	967	342	114	228
95 - 99	238	70	168	193	55	138	45	15	30
100 +	18	7	11	17	6	11	1	1	-

Населението на Варненска област е разпределено в 12 общини, 10 града и 159 села с общ брой към 31.12.2019 г. – 469 885 жители. Общините във Варненска област са разположени на територия от 3 834 кв.км, която представлява 3,5% от територията на страната. Най-голяма е територията на общините Провадия (517,8 кв.км), Долни чифлик (487,1 кв.км), Вълчи дол (472,4 кв.км), Аксаково (472,2 кв.км) и Дългопол (441 кв.км), а най-малка – на общините Белослав (93,1 кв.км) и Бяла (161,6 кв.км).

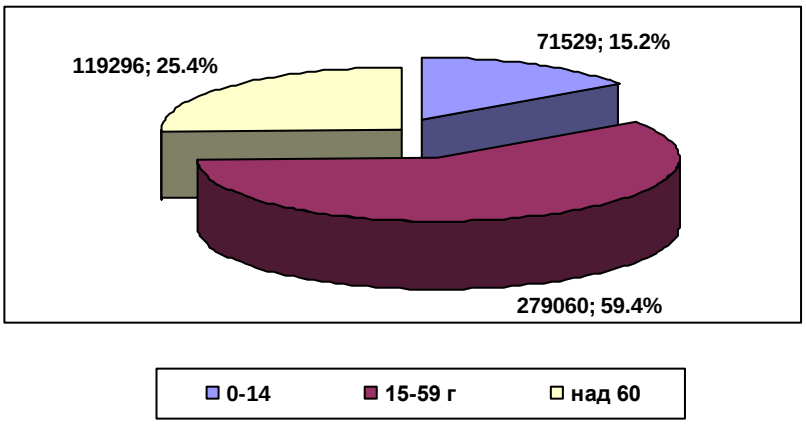
В демографския статус на Варненска област се формира тенденция за намаляване броя на населението. За изминалата 2019 година населението е намаляло с 1367 жители в сравнение с предходната 2018 година.

Териториалното разпределение на населението (живеещи в градове/села) е както следва: в градовете на област Варна живеят **394 795** души или 84,02% от населението на областта, а в селата живеят останалите **75 090** души или 15,98% от цялото население на областта. Разпределението на населението между градовете и селата в края на годината е резултат от неговото естествено и механично движение.

Регистрираното съотношение между мъжете и жените в областта е 48,67% към 51,33%.

Възрастова структура на населението в област Варна – (тригодишен период)

Години	Възрастови групи						
	Общо	0-14	% от общия брой	15-59	% от общия брой	60+	% от общия брой
Общо							
2017 г.	472 120	71 501	15,14	282 854	59,91	117 765	24,94
2018 г.	471 252	71 617	15.20	281 209	59.67	118 426	25.13
2019 г.	469 885	71 529	15.22	279 060	59.39	119 296	25.39
В градовете							
2017 г.	395 488	60 011	15,17	241 660	61,10	93 817	23,72
2018 г.	395 596	60 441	15.27	240 341	60.75	94814	23.97
2019 г.	394 795	60 602	15.35	238 224	60.34	95 969	24.31
В селата							
2017 г.	76 632	11 490	14,99	41 194	53,76	23 947	31,25
2018 г.	75 656	11 176	14.77	40 868	54.02	23 612	31.21
2019 г.	75 090	10 927	14.55	40 836	54.38	23 327	31.07

Графика 1. *Възрастова структура на населението в област Варна през 2019 г.*

От особено значение за определяне на здравно-демографската характеристика на населението и тенденциите на общественото здраве е оценката на неговата възрастова структура. Промените във възрастовата структура на населението оказват съществено влияние върху показателите за обществено здраве, особено върху общите коефициенти на раждаемост, смъртност, заболеваемост и болестност и др., и в крайна сметка върху здравните потребности на населението.

Динамиката в броя на населението на областта е свързана с неговата възрастова структура. Разпределението на населението на област Варна по възрастови групи е по-благоприятно от средните стойности на показателя за страната – за децата от 0-14 г. е 14.42%, за 15-59 г. - 57.11% и за лицата над 60-годишна възраст – 28.47%. Характерен е високият дял на населението на област Варна в групата от 15 до 59 г. – 279 060 жители, от която се формира основно трудовият потенциал.

Във възрастовата структура на населението на областта се увеличава относителния дял на лицата над 60-годишна възраст (25,39 % през 2019 г. при 25,13 % през 2018 г.) и леко увеличаване делът на децата 0-14 г. (за 2019 г. – 15,22 % при 15,20 % за 2018 г.) Възрастовата структура на населението се характеризира с трайна тенденция на застаряване на населението. Това води до промени в неговата основна възрастова структура – **под, във и над**- трудоспособна възраст. Влияние върху съвкупностите на населението във и над трудоспособна възраст оказват както остаряването на населението, така и законодателните промени в определянето на възрастовите граници на населението при пенсиониране.

2. Раждаемост

Тенденцията на намаляване на раждаемостта в България започва от 1925 г., когато страната навлиза в т. нар. „демографски преход". През целия 94-годишен период негативната тенденция е добре изразена, независимо от известни компенсационни ефекти след 1950 г. и колебания между 1968 г. и 1974 г. Спадът в раждаемостта е обективно обусловен от влиянието на множество демографски, социални и икономически фактори. Социално-икономическите промени след 1989 г. ускоряват процеса на понижаване на равнището на раждаемостта и са причина през 1997 г. то да спадне до 7,7%. След регистриране на този минимум процесът започва да се стабилизира, като целта е постепенно към 2030 г. да се достигне и да се задържи на ниво, типично за повечето от западноевропейските страни.

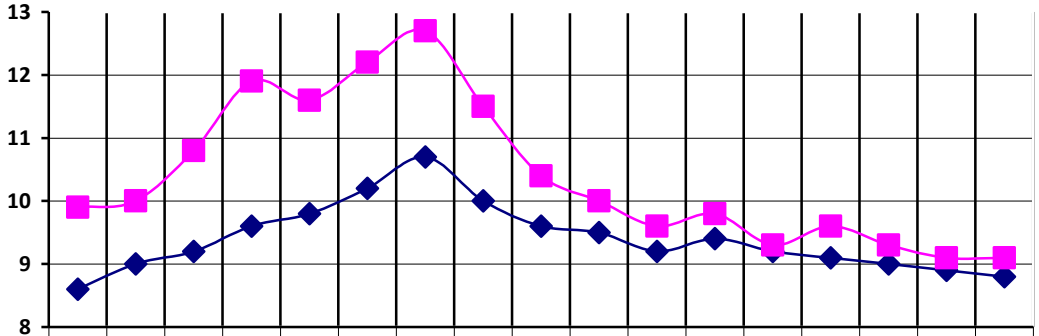
Броят на живородените деца през 2019 г. в област Варна е 4 284, от които 2 200 момчета и 2 084 момичета (момчетата са с 116 повече). В сравнение с предходната 2018 година броят на живородените е намалял с 12 деца.

До 2009 г. коефициентът на раждаемост в област Варна бележи растеж – от 9.3‰

през 2002 г. до 12.7‰ през 2009 г. От 2010 г. насам коефициентът на раждаемост бележи тенденция на лек спад – от 11,5‰ за 2010 г. на 10.4‰ за 2011 г., 10.0‰ за 2012 г., 9.6‰ за 2013 г, но за 2014 г. коефициента на раждаемост в област Варна бележи леко увеличаване - 9,8‰. През 2015 г. коефициента на раждаемостта бележи спад, където стойността му е 9,3‰. През 2016 г. се наблюдава растеж при коефициента на раждаемостта в областта – 9,6‰, но през 2017 г. бележи лек спад – 9,3‰ и тенденцията на понижение продължава и през 2018 г. – 9,1‰. През 2019 г. се запазва на нивото от 2018 г. – 9,1‰.

Много фактори от различен характер оказват влияние върху равнището на раждаемостта. Сред тях изпъкват социално-икономическите условия, които оказват негативно влияние върху репродуктивните нагласи сред младите хора.

Друг показател, характеризиращ процеса на раждаемостта е средната възраст на жените при сключване на брак и раждане на дете, който през последните години бележи леко покачване - средна възраст на майката при раждане на първо дете за област Варна през 2019 г. е 28,3 години, през 2017 г. и 2018 г. е 28,1 години, а през 2015 г. и 2016 г. – 27,9 години.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
България	8.6	9	9.2	9.6	9.8	10.2	10.7	10	9.6	9.5	9.2	9.4	9.2	9.1	9.0	8.9	8.8
Област Варна	9.9	10	10.8	11.9	11.6	12.2	12.7	11.5	10.4	10	9.6	9.8	9.3	9.6	9.3	9.1	9.1

Графика 2. *Раждаемост в област Варна и страната (на 1000 жени във фертилна възраст)*

Раждания и аборти в област Варна

Година	Брой – общо		На 1 000 жени от 15 до 49 години	
	Раждания	Аборти	Раждания	Аборти
2012 г.	4 757	1 811	42.10	16.00
2013 г.	4 573	1 801	40.80	16.00
2014 г.	4 702	1 595	42.24	14.30
2015 г.	4 429	1 628	40.02	14.70
2016 г.	4 552	1 601	41.33	14.50
2017 г.	4 438	1 227	40.58	11.21
2018 г.	4 275	1068	39.49	10.43
2019 г.	4 305	1160	40.25	10.85

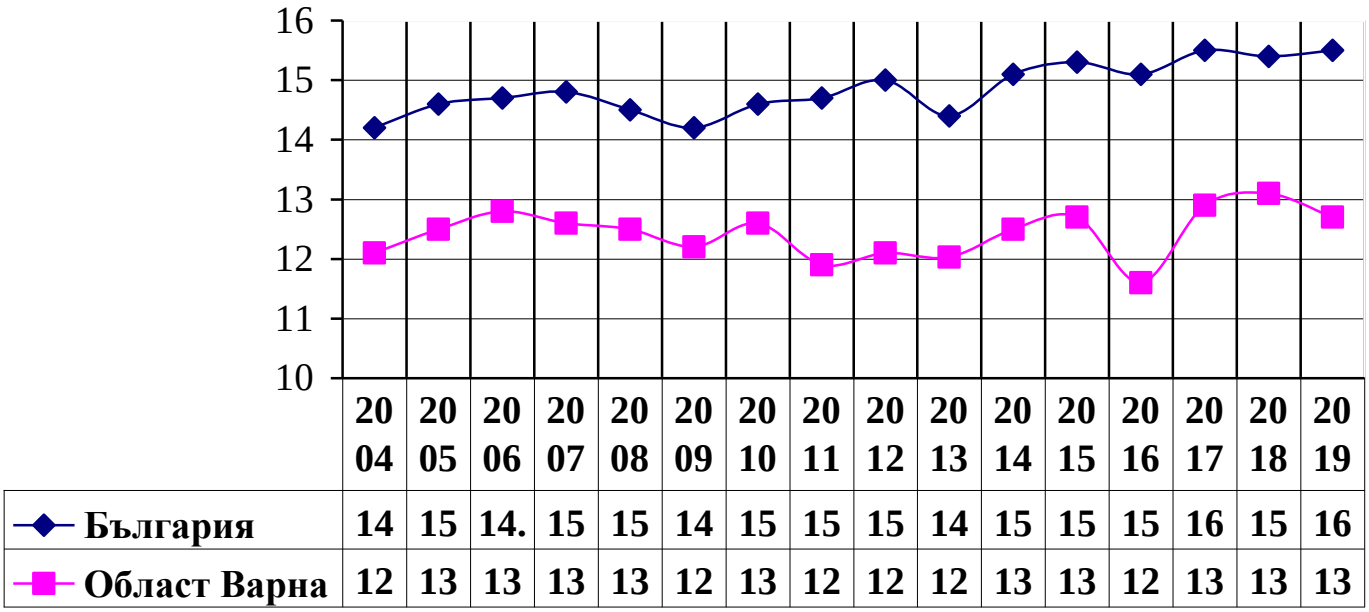
Забележка: *Данните са получени от Териториално статистическо бюро на област Варна*

3. Обща смъртност

УМИРАНИЯ ПРЕЗ 2019 г. ПО ВЪЗРАСТ, МЕСТОЖИВЕЕНЕ И ПОЛ

Област Варна	Общо			В градовете			В селата		
Възраст	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
Общо за страната	108 083	56 118	51 965	68 551	35 456	33 095	39 532	20 662	18 870
Варна	**5 990**	**3 165**	**2 825**	**4 465**	**2 338**	**2 127**	**1 525**	**827**	**698**
0	19	11	8	15	9	6	4	2	2
1 - 4	12	4	8	10	3	7	2	1	1
5 - 9	4	-	4	4	-	4	-	-	-
10 - 14	5	4	1	4	3	1	1	1	-
15 - 19	8	5	3	4	2	2	4	3	1
20 - 24	10	8	2	7	6	1	3	2	1
25 - 29	15	12	3	9	8	1	6	4	2
30 - 34	29	24	5	23	19	4	6	5	1
35 - 39	56	40	16	47	33	14	9	7	2
40 - 44	69	39	30	57	30	27	12	9	3
45 - 49	124	88	36	100	73	27	24	15	9
50 - 54	205	145	60	154	108	46	51	37	14
55 - 59	292	205	87	217	156	61	75	49	26
60 - 64	456	309	147	326	219	107	130	90	40
65 - 69	652	425	227	478	311	167	174	114	60
70 - 74	753	478	275	550	347	203	203	131	72
75 - 79	783	407	376	592	305	287	191	102	89
80 - 84	976	419	557	722	307	415	254	112	142
85 +	1522	542	980	1146	399	747	376	143	233

Графика 3. *Обща смъртност в област Варна и страната (на 1000 души)*

Структура на общата смъртност по причини

Структура на общата смъртност по причини – анализ.

Един от най-тревожните демографски проблеми в България в момента е високото ниво на смъртност – обща, преждевременна и детска.

Смъртността е един от най-важните индикатори на общественото здраве, чиято динамика и структура се влияе значително от социално-икономическото развитие на даден регион. Основен фактор, обуславящ динамиката в общата смъртност е процесът на демографско остаряване.

Коефициентът на обща смъртност (брой умрели лица на 1 000 души от средногодишния брой на населението) за област Варна е 12,7‰ за 2019 г. при 13.1‰ за 2018 г. Смъртността е по-висока сред мъжете (3 165), отколкото сред жените (2 825) и в градовете (4 465), отколкото в селата (1 525).

Смъртността в България през 2019 г е 15.5‰.

Област Варна е на второ място сред областите с най-ниска смъртност. Най-висока смъртност има при населението между 85+ годишна възраст – 1522 са починалите за 2019 г.

Заболяванията са основна причина за смърт при възрастните в област Варна.

През 2019 г. основен дял в структурата на общата смъртност заемат болестите на органите на кръвообращението – клас IX – 59.31%, следвани от новообразуванията – клас II – 19.52%, X клас – болести на дихателната система с 4.68%, болестите на храносмилателната система – клас XI – 4.38%, , външни причини за заболеваемост и смъртност – клас XX – 3.02%. Тези 5 класа болести формират 90.91% от причините за смърт през 2019 г.

През 2018 г. основен дял в структурата на общата смъртност заемат болестите на органите на кръвообращението – клас IX – 61.68%, следвани от новообразуванията – клас II – 19.96%, болестите на храносмилателната система – клас XI – 4.07%, X клас – болести на дихателната система с 3.88%, травми, външни причини за заболеваемост и смъртност – клас XX – 2.78%. Тези 5 класа болести формират 92.37%от причините за смърт през 2018 г.

Смъртността в градовете е по-висока от тази в селата. Разликата в смъртността на градското и селското население се дължи на по-интензивния процес на обезлюдяване на селата.

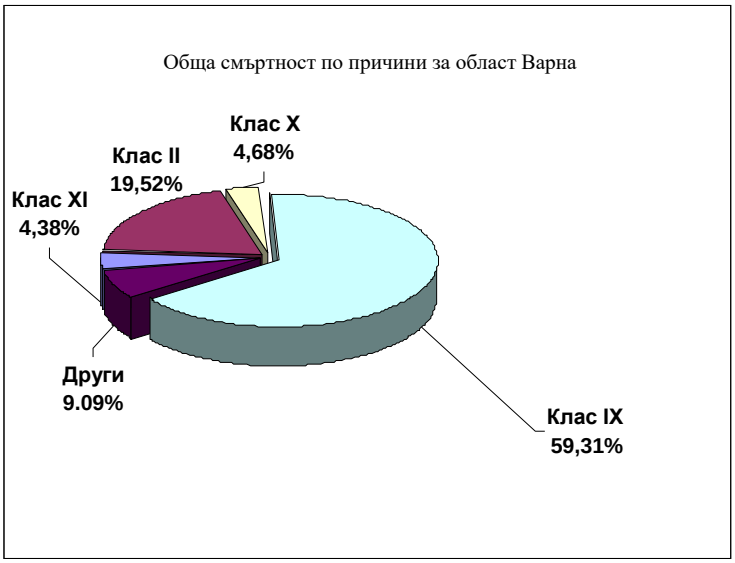
Анализирайки 2019 и 2018 година, в смъртността по причини не се забелязват различия.

Обща смъртност по причини за област Варна

№ на класа	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	2018 г. – област Варна			2019 г. – област Варна		
		Брой	На 100 000 от населението	Относителен дял (%)	Брой	На 100 000 от населението	Относителен дял (%)
	ОБЩО I – XX клас	**6201**	**1314,6**	**100,00**	**5990**	**1272.9**	**100,00**
I	**Някои инфекциозни и паразитни болести**	51	10,8	0.82	**50**	10.6	0.82
II	**Новообразувания**	1238	262,7	19.96	**1189**	252.7	19.52
III	**Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм**	3	0,6	0.05	**6**	1.3	0.10
IV	**Болести на ендокринната система, разстройства на**	74	15,7	1.19	**90**	19.1	1.48

	храненето и на обмяната на веществата						
V	**Психични и поведенчески разстройства**	16	3,4	0.26	**15**	3.2	0.25
VI	**Болести на нервната система**	89	18,9	1.44	**73**	15.5	1.20
IX	**Болести на органите на кръвообращението**	3825	811,6	61.68	**3612**	767.6	59.31
X	**Болести на дихателната система**	241	51,1	3.88	**285**	60.6	4.68
XI	**Болести на храносмилателната система**	253	53,6	4.07	**267**	56.7	4.38
XII	**Болести на кожата и подкожната тъкан**	-	-	-	-	-	-
XIII	**Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан**	2	0,4	0.03	**1**	0.2	0.02
XIV	**Болести на пикочо-половата система**	106	22,5	1.71	**87**	18.5	1.43
XVI	**Някои състояния, възникващи през перинаталния период**	13	2,8	0.21	**11**	2.3	0.18
XVII	**Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации**	3	0,6	0.05	**4**	0.9	0.07
XVIII	**Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде**	112	23,7	1.80	**116**	24.7	1.90
XX	**Външни причини за заболеваемост и смъртност**	172	36,3	2.78	**184**	39.1	3.02

Забележка: *Данните са получени от Национален статистически институт.*

Графика 4. *Структура на общата смъртност по причини за умирания в област Варна през 2019 г.*

4. Детска смъртност (умрели деца до 1 годишна възраст) в област Варна

Анализ

Нивото на детската смъртност е най-информативният показател за икономическото, социалното и здравното благополучие на населението, а измененията в интензитета на детската смъртност настъпват сравнително бързо с икономическите условия на живот и жизнен стандарт. По този показател България продължава да е в челните места за най-висок процент детска смъртност в класацията на Европейския съюз.

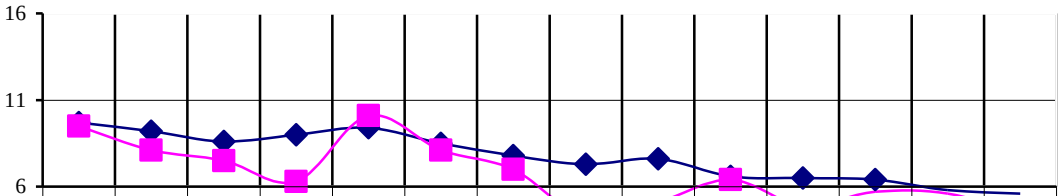
Детската смъртност в област Варна (4.4 ‰) винаги е била по-ниска от средната за страната (5.6 ‰). Това се дължи на по-големият относителен дял на градското население в сравнение със средния за страната.

Коефициентът на детската смъртност в Област Варна бележи плавно снижение от 2003 г. когато е 11,4‰ до 2009 г., когато достига 6,3‰. За 2010 г. коефициентът отново се покачва на 10,1‰. През 2013 г. коефициентът на детска смъртност достига своята най-ниска стойност от 10 години насам – 4,2‰, през 2014 г., той нараства и е 5,1‰. Същото се наблюдава през 2015 г., където коефициентът расте и е 6,4‰, а през 2016 г. рязко намалява на 4,9‰. През 2017 г. бележи нарастване – 5,7‰, а през 2018 г. леко намалява – 5,6‰. През 2019 г. се запазва тенденцията на намаляване на коефицента – 4,4‰.

Наблюдават се различия в стойностите на показателя детска смъртност по отношение на териториалния признак (градове-села), като в селата детската смъртност е по-висока в сравнение с градовете. През 2019 г. детската смъртност в селата е намаляла спрямо предходната 2018 г. година – 6.0‰.

В градовете детската смъртност се движи в следния порядък – през 2014 г. – 4,1‰, 2015 г. – 5.04 ‰, 2016 г. – 4,0‰, 2017 г. е 5,9‰, през 2018 г. – 4.7 ‰ и 2019 г. – 4.1‰.

Като основна причина за по-високата детска смърност в селата е обезлюдяването на селата и застаряващото население в тях. Върху промените в броя на ражданията влияние оказва и контингента на жените в детеродна възраст, който в последните години намалява.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
България	9.7	9.2	8.6	9	9.4	8.5	7.8	7.3	7.6	6.6	6.5	6.4	5.8	5.6
Област Варна	9.5	8.1	7.5	6.3	10.1	8.1	7	4.2	5.1	6.4	4.9	5.7	5.6	4.4

Графика 5. *Детска смъртност в област Варна и страната (на 1000 живородени деца)*

Детска смъртност (умрели деца до 1г. възраст) в област Варна

Година	Общо		В градовете		В селата	
	Брой	На 1000 живородени	Брой	На 1000 живородени	Брой	На 1000 живородени
2014 г.	24	5,1	16	4,1	8	11,0
2015 г.	28	6,4	20	5,4	8	11,9
2016 г.	22	4,9	15	4,0	7	9,6
2017 г.	25	5,7	22	5,9	3	4,5
2018 г.	24	5,6	17	4,7	7	10,6
2019 г.	19	4,4	15	4,1	4	6,0

Забележка: Поради допусната техническа грешка в данните за детска смъртност в селата от 2014 г. до 2016 г. включително, таблицата е коригирана

Перинатална, неонатална и постнеонатална детска смъртност в област Варна

Година	Перинатална ДС в ‰	Неонатална ДС в ‰	Постнеонатална ДС в ‰
2014 г.	9.4	2.1	3.0
2015 г.	9.5	2.9	3.2
2016 г.	5.9	1.7	3.1
2017 г.	7.9	3.4	2.3
2018 г.	7.7	3.5	2.8
2019 г.	6.8	1.9	1.9

Детска смъртност по причини

№ на класа	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	2018 г. – област Варна			2019 г. – област Варна		
		Брой	На 1000 живородени	Относителен дял (%)	Брой	На 1000 живородени	Относителен дял (%)
	ОБЩО I – XIX клас	**24**	**5,61**	**100.00**	**19**	**4,44**	**100.00**
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	2	0.46	8.00	0	0.00	0.00
II	Новообразувания	1	0.23	4.00	0	0.00	0.00
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	0	0.00	0.00	1	0.23	5.26
VI	Болести на нервната система	1	0.23	4.00	2	0.47	10.53
IX	Болести на органите на кръвообращението	2	0.46	8.00	0	0.00	0.00
X	Болести на дихателната система	2	0.46	8.00	1	0.23	5.26
XI	Болести на храносмилателната система	0	0.00	0.00	1	0.23	5.26
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	13	3.04	54.00	11	2.57	57.89
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	3	0.70	12.50	3	0.70	15.79
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде	0	0.00	0.00	0	0.00	0.00

XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	0	0.00	0.00	0	0.00	0.00

Забележка: *Данните са получени от Териториално статистическо бюро на област Варна.*

Структура на детската смъртност по причини – анализ

През 2019 г. случаите на починали деца на възраст до 1 година са 19, което показва, че са намалели спрямо предходната 2018 г., където общият брой за 1 година е бил 24. Коефициентът на детска смъртност за 2019 г. на 1 000 живородени е 4,4 ‰, което е с 1,2‰ по-нисък от този през 2018 г.

През 2019 г. отново основни причини за умиранията на децата под 1-годишна възраст са „Някои състояния, възникващи през перинаталния период“ – 2.57‰ на 1 000 живородени деца, на второ място с 0.7‰, се подреждат „Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации».

През 2018 г. основни причини за умиранията на децата под 1-годишна възраст са „Някои състояния, възникващи през перинаталния период“ – 3.04‰ на 1 000 живородени деца, на второ място с 0.7‰, се подреждат „Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации”.

Причините за тези стойности на показателя детска смъртност могат да се разделят условно на медицински и немедицински, някои от които са:

- висок процент на ранните бременности;
- висок процент на недоносените и децата с вродени малформации;
- пропуски на семейни лекари и лекари специалисти при провеждане на женска и детска консултация и недостатъчна координация между отделните звена в системата на майчино и детско здравеопазване;
- незадоволителна здравна култура и начина на живот, които определят високия риск на отделните групи.

5. Естествен прираст в област Варна.

Анализ

Естественият прираст на населението представлява разликата между ражданията и умиранията. Отразява количеството хора, с което населението в област Варна по естествен начин нараства или намалява по брой. Неблагоприятното развитие на раждаемостта и смъртността води до неблагоприятни промени и в естествения прираст на населението.

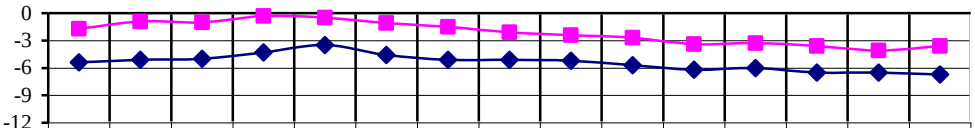
След 1990 г. демографското развитие на страната се характеризира с отрицателен естествен прираст на населението.

През 2019 г. абсолютният брой на естествения прираст за област Варна е (-)1 706 души, при което стойността на коефициента на естествения прираст е -3.63‰. Той е с отрицателна стойност във всички общини, което означава, че намалението на населението в областта се дължи предимно на негативните демографски тенденции. В градовете стойността му е -2.1‰, а в селата -11.4‰.

Естествен прираст по общини в област Варна – (тригодишен период)

Община	2017 г.		2018 г.		2019 г.	
	Брой	На 1 000 души	Брой	На 1 000 души	Брой	На 1 000 души
Аврен	-126	-0.3	-120	-0.25	-99	-0.21
Аксаково	-209	-0.4	-135	-0.29	-130	-0.28
Белослав	-70	-0.2	-93	-0.20	-60	-0.13
Бяла	-48	-0.1	-41	-0.09	-48	-0.10
Варна	-435	-0.9	-734	-1.56	-568	-1.21
Ветрино	-119	-0.3	-113	-0.24	-104	-0.22
Вълчи дол	-169	-0.4	-158	-0.34	-151	-0.32
Девня	-87	-0.2	-93	-0.20	-46	-0.10
Долни чифлик	-61	-0.1	-61	-0.13	-118	-0.25
Дългопол	-113	-0.2	-89	-0.19	-120	-0.26
Провадия	-153	-0.3	-193	-0.41	-186	-0.40
Суворово	-92	-0.2	-96	-0.20	-76	-0.16
ОБЩО	**-1682**	**-3.6**	**-1 926**	**-4.09**	**-1706**	**-3.63**

Забележка: *Данните са получени от Национален статистически институт.*

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
България	-5.4	-5.1	-5	-4.3	-3.5	-4.6	-5.1	-5.1	-5.2	-5.7	-6.2	-6.0	-6.5	-6.5	-6.7
Област Варна	-1.7	-0.9	-1	-0.3	-0.5	-1.1	-1.5	-2.1	-2.4	-2.7	-3.4	-3.3	-3.6	-4.09	-3.6

Графика 6. *Естествен прираст в област Варна и страната (на 1 000 души от населението). Данните са получени от Национален статистически институт.*

II. Заболеваемост и болестност

Структура на Общата заболеваемостта и болестността по класове болести.

Здравословното състояние и здравният статус на населението е интегрален показател за социално-икономическото развитие на страната, качеството на живота на населението и качеството на развитие на човешкия капитал.

Едновременното въздействие на значителен брой фактори като пол, възраст, образование, трудова заетост и условия на труд, местоживеене, здравна култура, здравни традиции и нагласи, състояние на здравната система и степен на развитие на условия за равен достъп до здравни услуги за всички, социално-икономическо развитие и доходи, определя характера на общия здравен статус на населението, здравното поведение и възпроизвеждането на неравенства за различни социални групи по отношение на достъпа до здравеопазване и здравни грижи.

Нарастващата заболеваемост на населението се определя в най-голяма степен от заболявания, които се дължат на демографски фактори, свързани със стареенето на населението, нездравословно хранене, тютюнопушене, употреба на алкохол, нерационален и нехигиеничен живот, намалена двигателна активност и спортуване, живот в стрес и др.

В структурата на заболеваемостта на населението по класове болести за 2019 г. в област Варна с най-висок относителен дял са болестите на дихателната система – 31.32%. На второ място са болестите на пикочо-половата система – 9.26. На трето място са болести на окото и придатъците му – 8.26%.

Регистрираните новооткрити заболявания за 2019 г. са 357 044.

Така формираната заболеваемост за 2019 г. е 759.85 на 1 000 души от населението.

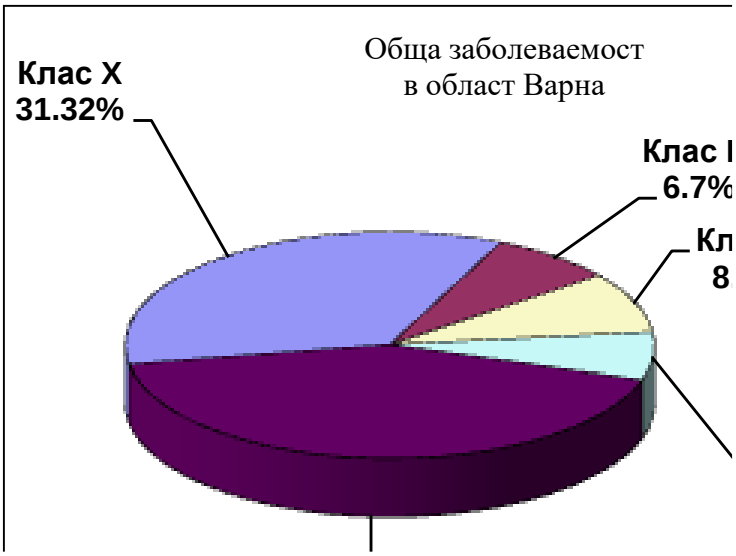
През 2019 г. в структурата на болестността по класове болести с най-висок относителен дял

21.91% са болестите на органите на кръвообръщението. На второ място са болестите на дихателната система – 17.04%. На трето място са болестите на пикочо-половата система – 9.76%.

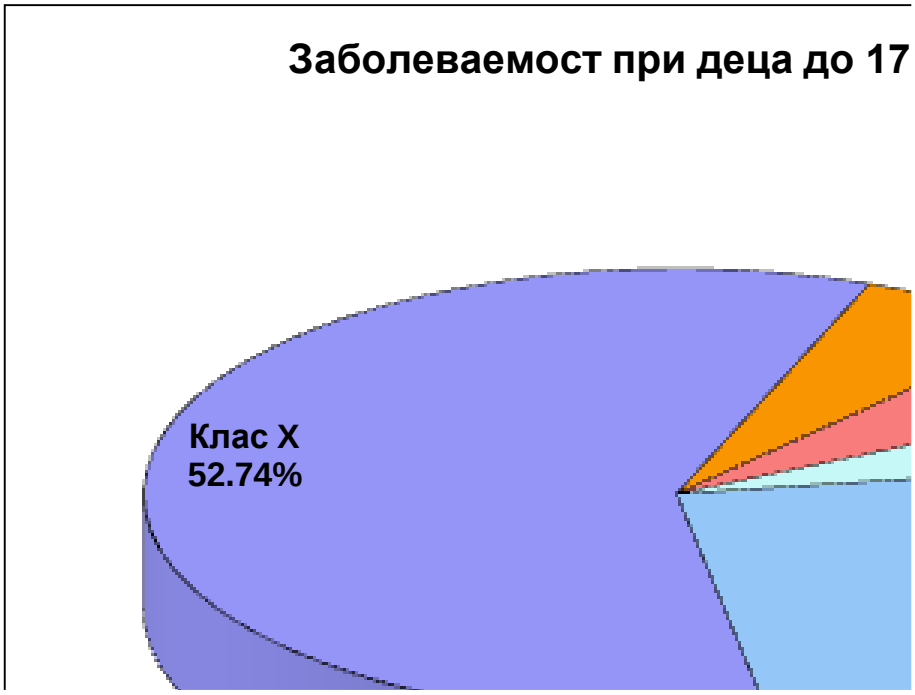
Регистрираните заболявания за 2019 г. са 1 316 149.

Заболеваемост при децата до 17 години

В структурата на заболеваемостта при децата до 17 години по класове болести за 2019 г. в област Варна на първо място са болестите на дихателната система – 52,74% от всички заболявания при децата от 0 до 17 години. На второ място са някои инфекциозни и паразитни болести – 7,9 %. На трето място са симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде – 6,24 %. На четвърто място са болести на окото и придатъците му – 5,95 %. И на пето място са болести на храносмилателната система – 5,52 %.

Графика 7. *Структура на Общата заболеваемост на населението от област Варна през 2019 г.*

Графика 8. *Структура на заболеваемост при децата до 17 години през 2019 г. от област Варна*

Болестност и заболеваемост сред населението в област Варна през 2019 г.

№ на класа	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	Болестност			Заболеваемост		
		Регистрирани заболявания	На 1000 души от населението	Относителен дял (%)	Регистрирани заболявания	На 1000 души от населението	Относителен дял (%)
	ОБЩО I – XIX клас	1316149	2801.00	100	357044	759.85	100
I	**Някои инфекциозни и паразитни болести**	36617	77.93	2.78	15199	32.35	4.26
II	**Новообразувания**	29451	62.68	2.24	6920	14.73	1.94
III	**Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм**	9007	19.17	0.68	2331	4.96	0.65
IV	**Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата**	82373	175.30	6.26	10077	21.45	2.82
V	**Психични и поведенчески разстройства**	27782	59.13	2.11	4730	10.07	1.32
VI	**Болести на нервната система**	55976	119.13	4.25	9137	19.45	2.56
VII	**Болести на окото и придатъците му**	95585	203.42	7.26	29497	62.77	8.26
VIII	**Болести на ухото и мастоидния израстък**	36760	78.23	2.79	12023	25.59	3.37
IX	**Болести на органите на кръвообращението**	288322	613.60	21.91	23926	50.92	6.70
X	**Болести на дихателната система**	224327	477.41	17.04	111821	237.98	31.32
XI	**Болести на храносмилателната система**	59168	125.92	4.50	14508	30.88	4.06
XII	**Болести на кожата и подкожната тъкан**	46171	98.26	3.51	16571	35.27	4.64
XIII	**Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан**	110900	236.02	8.43	23016	48.98	6.45
XIV	**Болести на пикочо-половата система**	128479	273.43	9.76	33046	70.33	9.26

XV	**Бременност, раждане и послеродов период**	5764	12.27	0.44	1688	3.59	0.47
XVI	**Някои състояния възникващи през перинаталния период**	583	1.24	0.04	166	0.35	0.05
XVII	**Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации**	3261	6.94	0.25	699	1.49	0.20
XVIII	**Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде**	30141	64.15	2.29	17774	37.83	4.98
XIX	**Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини**	45482	96.79	3.46	23915	50.90	6.70

Забележка: *Данните са получени след обработка на годишните статистически отчети на ЛЗ за извънболнична помощ в областта.*

Болестност и заболеваемост сред населението в област Варна през 2018 г.

№ на класа	**НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10**	**Болестност**			**Заболеваемост**		
		Регистрирани заболявания	**На 1000 души от населението**	**Относителен дял (%)**	**Регистрирани заболявания**	**На 1000 души от населението**	**Относителен дял (%)**
	ОБЩО I – XIX клас	**1411765**	**2995.78**	**100**	**441 116**	**936.05**	**100**
I	**Някои инфекциозни и паразитни болести**	42021	89.17	2.98	16797	35.64	3.81
II	**Новообразувания**	28404	60.27	2.01	7857	16.67	1.78
III	**Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм**	8987	19.07	0.64	2607	5.53	0.59
IV	**Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата**	86544	183.65	6.13	12963	27.51	2.94
V	**Психични и поведенчески разстройства**	30186	64.05	2.14	6121	12.99	1.39
VI	**Болести на нервната система**	58823	124.82	4.17	12464	26.45	2.83
VII	**Болести на окото и придатъците му**	83628	177.46	5.92	27013	57.32	6.12
VIII	**Болести на ухото и мастоидния израстък**	37475	79.52	2.65	14789	31.38	3.35
IX	**Болести на органите на кръвообращението**	348445	739.40	24.68	33438	70.96	7.58
X	**Болести на дихателната система**	263026	558.14	18.63	152943	324.55	34.67
XI	**Болести на храносмилателната система**	54338	115.31	3.85	16861	35.78	3.82
XII	**Болести на кожата и подкожната тъкан**	45115	95.73	3.20	20247	42.96	4.59
XIII	**Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан**	112977	239.74	8.00	27893	59.19	6.32
XIV	**Болести на пикочо-половата система**	121749	258.35	8.62	38454	81.60	8.72
XV	**Бременност, раждане и послеродов период**	5527	11.73	0.39	1586	3.37	0.36
XVI	**Някои състояния възникващи през перинаталния период**	624	1.32	0.04	178	0.38	0.04
XVII	**Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации**	3856	8.18	0.27	590	1.25	0.13
XVIII	**Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде**	30804	65.37	2.18	18338	38.91	4.16

XIX	**Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини**	48606	103.14	3.44	29977	63.61	6.80

Забележка: *Данните са получени след обработка на годишните статистически отчети на ЛЗ за извънболнична помощ в областта.*

1. Хоспитализирана заболеваемост

През 2019 г. на първо място е отново клас II (новообразувания-включват се всички видове новообразувания – доброкачествени, злокачествени, с неопределен характер, новообразования in situ) – 19 171, което е 407.9 на 10 000 души от населението, относителен дял – 17.03%.

На второ място също е отново клас IX (болести на органите на кръвообращение) – 18 583, което е 395.48 на 10 000 души от населението на областта, относителен дял – 16.51%.

На трето място е клас X (Болести на дихателната система) – 10 653, което е 226.72 на 10 000 души от населението, относителен дял – 9.46%.

На четвърто място е клас XI (болести на храносмилателната система)– 8 503 или 180.96 на 10 000 души от населението, относителен дял – 7.56%.

На пето място е клас XII (Болести на кожата и подкожната тъкан) – 6 550, което е 139.40 на 10 000 души от населението, относителен дял – 8.52%.

И през 2019 г. се запазва тенденцията (период 2016 г. – 2019 г.) на първо и второ да са съответно клас II (новообразувания) и клас IX (болести на органите на кръвообращение). С изключение на 2019 г., на трето място е бил клас XI (болести на храносмилателната система). По аналогичен начин за периода 2015 г. – 2019 г. на четвърто и пето място са били или клас XIV (болести на пикочо-половата система) или клас X (болести на дихателната система).

През 2019 г. са изписани 112 588 болни или 2 396.08 на 10 000 от населението, а през 2018 г. от стационарите на лечебните заведения за болнична помощ в област Варна са изписани 117 808 болни или 2 499.89 на 10 000 от населението.

Трябва да се отбележи, че с въвеждане на клиничните пътеки като форма на финансиране на болничната помощ от НЗОК, значително се промени структурата на хоспитализираната заболеваемост, особено по определени класове и отделни диагнози. Това води до изкривяване на статистическата информация и затруднява качествения анализ на заболеваемостта по причини, както и прогнозирането на трайни тенденции в развитието на здравните потребности от болнична помощ.

Хоспитализирана заболеваемост в Област Варна за 2018 г.

	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	**Изписани болни**	**На 10 000 души от населението**	**Относителен дял (%)**
	ОБЩО I - XIX клас	117808	2499.89	100.00
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	3336	70.79	2.83
II	Новообразувания	23724	503.42	20.14
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	1322	28.05	1.12
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	3743	79.43	3.18
V	Психични и поведенчески разстройства	2366	50.21	2.01
VI	Болести на нервната система	2852	60.52	2.42
VII	Болести на окото и придатъците му	3662	77.71	3.11
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	832	17.66	0.71

IX	Болести на органите на кръвообращението	18686	396.52	15.86
X	Болести на дихателната система	8477	179.88	7.20
XI	Болести на храносмилателната система	13446	285.33	11.41
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	1889	40.08	1.60
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	8055	170.93	6.84
XIV	Болести на пикочо-половата система	11331	240.44	9.62
XV	Бременност, раждане и послеродов период	3501	74.29	2.97
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	808	17.15	0.69
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	649	13.77	0.55
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде	1534	32.55	1.30
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	7595	161.17	6.45

Забележка: *Данните са получени след обработка на годишните статистически отчети на ЛЗ за болнична помощ за 2018 г.*

Хоспитализирана заболеваемост в Област Варна за 2019 г.

	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	**Изписани болни**	**На 10 000 души от населението**	**Относителен дял (%)**
	ОБЩО I - XIX клас	112588	2396.08	100.00
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	2739	58.29	2.43
II	Новообразувания	19171	407.99	17.03
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	1153	24.54	1.02
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	3766	80.15	3.34
V	Психични и поведенчески разстройства	2496	53.12	2.22
VI	Болести на нервната система	2627	55.91	2.33
VII	Болести на окото и придатъците му	4133	87.96	3.67
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	888	18.90	0.79
IX	Болести на органите на кръвообращението	18583	395.48	16.51
X	Болести на дихателната система	10653	226.72	9.46
XI	Болести на храносмилателната система	8503	180.96	7.55
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	6550	139.40	5.82
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	5778	122.97	5.13
XIV	Болести на пикочо-половата система	5673	120.73	5.04
XV	Бременност, раждане и послеродов период	6336	134.84	5.63
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	1874	39.88	1.66
XVII	Вродени аномалии [пороци на развитието], деформации и хромозомни аберации	1479	31.48	1.31
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нор-	2233	47.52	1.98

	мата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде			
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	7953	169.25	7.06

Забележка: *Данните са получени след обработка на годишните статистически отчети на ЛЗ за болнична помощ за 2019 г.*

Онкологични заболявания

Злокачествените новообразувания се обособяват като тежък проблем, свързан със здравето на населението.

В област Варна през 2019 г. заболеваемостта от злокачествени новообразувания е 443.73, а болестността – 4244.66 на 100 000 души от населението.

В област Варна през 2018 г. заболеваемостта от злокачествени новообразувания е 430,56, а болестността – 4201,57 на 100 000 души от населението.

Сред новооткритите заболявания най-често срещани са тези на Храносмилателните органи – 507, или 107.90 на 100 000 души население, след тях са Меланом и други злокачествени новообразувания на кожата – 333 или 70.87 на 100 000 души население. На трето място са злокачествени новообразувания на дихателни органи и гръден кош – 272 или 57.89 на 100 000 души население.

Нарастващата смъртност е свързана както с постоянния най-висок дял на новообразованията в общия дял на хоспитализираната заболеваемост, така и с причините, свързани с късното им диагностициране.

Ракът на белите дробове е най-честата причина за смърт от онкологични заболявания в България, като смъртността се е увеличила с близо 12 % от 2000 г. насам, което отчасти е отражение на последиците от тютюнопушенето. През последните години е нараснала и смъртността от други видове онкологични заболявания, по-специално от рак на дебелото черво и на гърдата. Скринингът за рак на гърдата, който трябва да се провежда на всеки две години за жените над 50-годишна възраст, е въведен през 2011 г. в допълнение към годишния медицински преглед при ОПЛ. Равнищата на скрининга се повишават бързо, но продължават да бъдат ниски в сравнение с други държави — членки на ЕС.

Регистрирани заболявания от злокачествени новообразувания

Наименование и локализацияна на новообразуванието по МКБ – 10	**2018 г.**						**2019 г.**					
	Всичко			**Новооткрити**			**Всичко**			**Новооткрити**		
	Всичко	**На 100 000**	**Отн. дял (%)**	**Всичко**	**На 100 000**	**Отн. дял (%)**	**Всичко**	**На 100 000**	**Отн. дял (%)**	**Всичко**	**На 100 000**	**Отн. дял (%)**
Злокачествени новообразувания **всичко**	**19 800**	**4201.57**	**100**	**2 029**	**430.56**	**100**	**19 945**	**4244.66**	**100**	**2 085**	**443.73**	**100**
Устни, устна кухина и фаринкс	392	83.8	1.98	48	10.19	2.37	381	81.08	1.91	41	8.73	1.97
в т.ч.: устна	146	30.98	0.74	5	1.06	0.25	136	28.94	0.68	1	0.21	0.05
Храносмилателни органи	3061	649.55	15.46	498	105.68	24.54	3100	659.74	15.54	507	107.90	24.32
в т. ч.: хранопровод	31	6.58	0.16	8	1.70	0.39	25	5.32	0.13	10	2.13	0.48
стомах	302	64.08	1.53	72	15.28	3.55	298	63.42	1.49	75	15.96	3.60

дебело черво	1447	307.05	7.31	166	35.23	8.18	1494	317.95	7.49	177	37.67	8.49
ректосигмоидална област, право черво (ректум), анус и анален канал	952	202.02	4.81	120	25.46	5.91	972	206.86	4.87	131	27.88	6.28
черен дроб и интрахепатални жлъчни пътища	58	12.31	0.29	37	7.85	1.82	80	17.03	0.40	25	5.32	1.20
Панкреас	162	34.38	0.82	76	16.13	3.75	154	32.77	0.77	76	16.17	3.65
Дихателни органи и гръден кош	940	199.47	4.75	226	47.96	11.14	935	198.98	4.69	272	57.89	13.05
в т. ч.: ларинкс	290	61.54	1.46	29	6.15	1.43	282	60.01	1.41	27	5.75	1.29
трахея, бронхи и бял дроб	600	127.32	3.03	194	41.17	9.56	600	127.69	3.01	237	50.44	11.37
Кости и ставни хрущяли	53	11.25	0.27	2	0.42	0.10	52	11.07	0.26	2	0.43	0.10
Меланом и други злокачествени новообразувания на кожата	4051	859.62	20.46	325	68.97	16.02	4116	875.96	20.64	333	70.87	15.97
в т. ч.: злокачествен меланом на кожата	386	81.91	1.95	31	6.58	1.53	398	84.70	2.00	31	6.60	1.49
Мезотелиална и меки тъкани	228	48.38	1.15	29	6.15	1.43	219	46.61	1.10	22	4.68	1.06
Млечна жлеза	3646	773.68	18.41	245	51.99	12.07	3691	785.51	18.51	251	53.42	12.04
Женски полови органи	2597	551.09	13.12	175	37.14	8.62	2612	555.88	13.10	168	35.75	8.06
в т. ч.: шийка на матката	890	188.86	4.49	62	13.16	3.06	899	191.32	4.51	58	12.34	2.78
тяло на матката	1111	235.75	5.61	67	14.22	3.30	1127	239.85	5.65	75	15.96	3.60
с неуточнена локализация на матка-та							7	1.49	0.04	1	0.21	0.05
яйчник	485	102.92	2.45	35	7.43	1.72	481	102.37	2.41	32	6.81	1.53
Мъжки полови органи	1687	357.98	8.52	177	37.56	8.72	1717	365.41	8.61	158	33.63	7.58
в т. ч.: простата	1411	299.42	7.13	165	35.01	8.13	1437	305.82	7.20	147	31.28	7.05
Пикочна система	1533	325.30	7.74	169	35.86	8.33	1536	326.89	7.70	159	33.84	7.63
в т. ч.: пикочен мехур	1011	214.53	5.11	97	20.58	4.78	1015	216.01	5.09	102	21.71	4.89
Око, главен мозък и други части на централната нервна система	186	39.47	0.94	29	6.15	1.43	191	40.65	0.96	38	8.09	1.82
в т. ч.: око и неговите придатъци	42	8.91	0.21	1	0.21	0.05	41	8.73	0.21	1	0.21	0.05
главен мозък	107	22.71	0.54	23	4.88	1.13	117	24.90	0.59	37	7.87	1.77
Щитовидна и други ендокринни жлези	496	105.25	2.51	33	7.00	1.63	523	111.30	2.62	42	8.94	2.01
в т. ч.: щитовидна жлеза	473	100.37	2.39	29	6.15	1.43	503	107.05	2.52	40	8.51	1.92
Неточно определени, вторични и неуточнени локализации	153	32.47	0.77	50	10.61	2.46	134	28.52	0.67	51	10.85	2.45
Лимфна, кръвотворна и сродните им тъкани	777	164.88	3.92	25	5.31	1.23	738	157.06	3.70	41	8.73	1.97
в т. ч.: болест на Hodgkin	163	34.59	0.82	3	0.64	0.15	156	33.20	0.78	4	0.85	0.19
нехочкинов лимфом	268	56.87	1.35	8	1.70	0.39	257	54.69	1.29	16	3.41	0.77

левкемия	287	60.90	1.45	9	1.91	0.44	272	57.89	1.36	15	3.19	0.72
лимфоидна левкемия	202	42.86	1.02	2	0.42	0.10	189	40.22	0.95	3	0.64	0.14
миелоидна левкемия	53	11.25	0.27	5	1.06	0.25	53	11.28	0.27	10	2.13	0.48
Новообразувания ин ситу	457	96.98	2.31	21	4.46	1.03	482	102.58	2.42	33	7.02	1.58

***Забележка**: данните са получени от СБАЛОЗ „Д-р Марко А. Марков" ЕООД*

Инфекциозни болести

Относителен дял на регистрираните инфекциозни заболявания в общата болестност през годините е следния –2.53% за 2017 г., 2.28% за 2018 г. и 2.43% за 2019 г. Най-голяма епидемиологична значимост по групи инфекции имат следните нозологични форми: чревни инфекциозни болести, вирусен хепатит, сифилис и др.

Високата честота на инфекциозните заболявания е свързана както с нивото на здравната култура и социалния статус на населението, така и с дейностите по провеждането на активна и пасивна профилактика на заразните и паразитни болести.

Проблемите, свързани с постигането на висок обхват планови имунизации се отнасят преди всичко до групите с повишен риск и касаят най-вече ромската етническа група и децата в неравностойно социално положение.

Регистрирани заболявания от активна туберкулоза по форма на заболяването

Форма на заболяването	2017 г.		2018 г.		2019 г.	
	Брой	На 100 000	Брой	На 100 000	Брой	На 100 000
Общо	**221**	**46.81**	**185**	**39.26**	**241**	**51.29**
в т.ч. новооткрити	66	13.98	57	12.10	47	10.00
Туберкулоза на дих. органи	192	40.67	162	34.38	203	43.20
в т.ч. новооткрити	60	12.71	52	11.03	37	7.87
Туберкулоза на костите и ставите	7	1.48	5	1.06	5	1.06
в т.ч. новооткрити	1	0.21	1	0.21	0	0.00
Туберкулоза на пикочо-половите органи	2	0.42	0	0.00	1	0.21
в т.ч. новооткрити	0	0.00	0	0.00	1	0.21
Други форми на активна туберкулоза	20	4.24	3	0.64	2	0.43
в т.ч. новооткрити	5	1.06	1	0.21	0	0.00

***Забележка**: данните са получени от СБАЛПФЗ – Варна ЕООД.*

Регистрирани заболявания от активна туберкулоза

През последното десетилетие се наблюдава тенденция за намаление както на броя на новите случаи на туберкулоза, така и на броя на регистрираните заболявания от активна туберкулоза, но разпространението й все още не е овладяно. Въпреки това и целенасоченото внимание чрез Националната програма за превенция и контрол на туберкулозата за периода 2017—2020 година, заболяемостта е сред най-високите в ЕС.

През 2019 г. има прекъсване в тенденцията за намаление на броя на регистрираните заболявания от активна туберкулоза. За 2019 г. показателят е 51.29 на 100 000 души, докато през 2018 г. броя на регистрираните заболявания от активна туберкулоза е бил 39,26 на 100 000 души. През 2017 г. регистрираните заболявания от активна туберколоза

на 100 000 души са 46,81. До голяма степен националната програма за превенция и контрол на туберкулозата постига своята цел – контролира нарастването на заболеваемостта. За това допринася възстановяването на организационно-методичната помощ, извършвана от утвърдени специалисти по белодробни болести, унифицирано лечение на болните от туберкулоза в съответствие с препоръките на СЗО.

Превенцията и профилактиката се осъществяват чрез два подхода: идентифициране на заболелите от туберкулоза и техните контактни лица и съответно лечение на заболелите; ваксиниране на децата за предпазване от болестта.

Все още са налице редица проблеми, свързани с контрола на туберкулозата, като: остаряла материална база, осигуряване средства за изследвания, поддържане и обновяване на диагностичната апаратура, наличие на резистентност и пр. Задължителната имунизация срещу туберкулоза и други болести, предотвратими чрез ваксинация, е изложена на предизвикателства поради намаляващото равнище на покритието. То се наблюдава на регионално равнище и се осигурява от ОПЛ или определения персонал на регионалните здравни инспекции. Въпреки санкциите, като глоби за родителите, които не спазват изискванията, и пречките при записването на децата в детски ясли и градини, равнището на ваксинационното покритие намалява.

Психични заболявания

През последните години се очертава тенденцията на намаляване честотата на психичните и поведенчески разстройства.

През 2019 г. са регистрирани 27 782 от които 4730 са новооткрити. Показателят болестност е 64.4 на 1000 души при заболеваемост – 10.07 на 1000 души.

През 2018 г. са регистрирани 30 186 от които 6 121 са новооткрити. Показателят болестност е 69.1 на 1000 души при заболеваемост – 12.99 на 1000 души.

През 2017 г. са регистрирани 33 286, от които 6 182 са новооткрити. Показателят болестност е 70.05 на 1000 души при заболеваемост – 13.09 на 1000 души.

Психичните и поведенческите разстройства причиняват сериозни вреди, влошавайки качеството на човешкия живот.

2. Рискови фактори, влияещи върху здравето на населението в област Варна.

Начин на живот

Основна част от причините за умиранията и влошеното здраве на населението се коренят в нездравословния начин на живот. В тази група се включват основни поведенчески фактори, психологически и социални фактори. В рисковата констелация на населението у нас съществено значение имат следните фактори, свързани със стила и начина на живот:

- Тютюнопушенето е причина за рака на белия дроб, редица други онкологични заболявания, хронични заболявания на белия дроб, на сърдечно-съдовата система, и има доказана причинна връзка с атеросклерозата.
- Нерационалното хранене − с него са свързани много случаи на заболявания от ИБС, МСБ, диабет, затлъстяване, артериална хипертония, онкологични заболявания и други. Важно значение има повишената консумация на сол, на животински мазнини, прости „бързи" въглехидрати, добавки, консерванти, преработени храни, fast food, хранене извън дома, намалената консумация на пресни плодове и зеленчуци.

- Злоупотребата с алкохол е рисков фактор за артериална хипертония, мозъчен инсулт, рак на устната кухина, фаринкса, ларинкса, хранопровода, инциденти и травми, чернодробна цироза, може да увреди половата функция, нервната система и др.
- Злоупотреба с наркотици е сериозен рисков фактор с тежки последици за индивида, семейството и обществото, който довежда до понижаване качеството на живота, преждевременна смърт (инфекции, СПИН, хепатит, предозиране), деформирани семейни отношения и хроничен стрес за членовете на семейството, престъпност, понижаване на интелектуалния потенциал, увреждане на генетичния фонд.
- Ниската двигателна активност увеличава риска от възникване на сърдечно-съдови заболявания (артериална хипертония, исхемична болест на сърцето, мозъчно-съдова болест), диабет, затлъстяване.
- Психосоциалният стрес повишава значително риска от появяване на артериална хипертония, атеросклероза, миокардни увреждания, внезапна сърдечна смърт, диабет, астма и редица психосоматични заболявания.

Притеснително е нарастването на броя на подрастващите, изложени на изброените рискови фактории.

3. Икономически и социални фактори

Състоянието на здравето в голяма степен предопределя възможностите за социална и трудова активност. От друга страна, здравето на населението е под влияние на всички многочислени аспекти на достигнатото качество на живот, вкл. размер на доходите, ниво на образование, качество на околната среда, жилищни условия, условия на труд, социално обслужване и т.н.

Стратегическа цел на националната здравна политика е подобряване на здравето на населението.

Измерители на здравето на нацията са демографските процеси, заболеваемостта, факторите на риска за здравето.

Промените във възрастовата структура на населението оказват съществено влияние върху показателите на обществено здраве, особено върху общите коефициенти на раждаемост, смъртност и болестност и в крайна сметка върху здравните потребности на населението.

III. Състояние на системата за медицинска помощ

1. Първична извънболнична медицинска помощ

Първичната извънболнична медицинска помощ се осъществява от амбулатории – индивидуални и групови практики за медицинска и дентална помощ.

Осигуреност с ОПЛ по данни от РЗОК – Варна, съответствие с НЗК 2018 г.:

- осигуреност на населението :
- показател – ОПЛ на 10 000 души
- **за областта – 6,07**
- **по общини:**

Общини	Население към 31.12.2019 г.	Общопрактикуващи лекари към 31.12.2019 г. сключили договор НЗОК	Осигуреност на 10 000 души
Аврен	9 072	3	3.31
Аксаково	20 525	9	4.38
Белослав	10 267	6	5.84
Бяла	3 292	2	6.08
Варна	345 151	215	6.23
Ветрино	4 764	3	6.30
Вълчи дол	9 013	8	8.88
Девня	8 469	6	7.08
Долни чифлик	18 318	9	4.91
Дългопол	13 143	6	4.57
Провадия	20 726	13	6.27
Суворово	7 145	5	7.00
Варненска област	**469 885**	**285**	**6.07**

Съгласно водения от Изпълнителна агенция „Медицински надзор" регистър на лечебните заведения за извънболнична медицинска помощ и хосписите общият брой ОПЛ /титуляри на практика/ е 341 броя титуляри, работещи в 309 лечебни заведения за първична медицинска помощ;

1. Общ брой ОПЛ /титуляри на практика/ - 341 броя титуляри, работещи в 309 лечебни заведения за първична медицинска помощ;
   - Индивидуални практики – 286 броя;
   - Групови практики – 23 броя, с общо 55 броя съдружници /титуляри/;
2. ОПЛ, придобили специалност по „Обща медицина" към настоящия момент – 196 броя;
3. ОПЛ с призната специалност „Вътрешни болести", „Педиатрия" и „Спешна медицина", които имат права по § 95 от преходните и заключителни разпоредби към Закон за изменение и допълнение на Закона за здравето /ДВ. бр. 41/2009 г., в сила от 02.06.2009 г./ - 95 броя.
4. ОПЛ без придобита специалност по "Обща медицина" – 49 броя. От тях:
   - зачислени за специализация по „Обща медицина" –31 броя;
   - незачислени за специализация по „Обща медицина" – 18 броя;
5. ОПЛ, които практически не осъществяват дейност и подлежат на заличаване – 19 броя индивидуални практики за първична медицинска помощ;

Извършени прегледи[1]

Извършени прегледи	Брой
Проф. преглед 0-1 г.	**36 945**
Проф. преглед 1-2 г.	**12 572**
Проф. преглед 2-7 г.	**33 368**

Проф. преглед 7-18 г.	**43 776**
Брой прегледи на Бременни	**32**
ОБЩО Посещения на диспансеризирани при ОПЛ ЗЗОЛ	**292 845**
Проф.преглед над 18 г.	**131 669**
Брой други прегледи	**1 137 577**
Общ брой прегледи	**1 688 784**
Средно месечен брой ЗЗОЛ	**388 017**

[1] ***Забележка:*** *Данните са получени от РЗОК*

Посочената дейност е заплатена през 2019 г. и извършена в периода от XII.2018 г. доXI.2019 вкл.;

Брой други прегледи не са обвързани с пряко заплащане, тъй като се включват в съответното капитационно заплащане - за брой регистрирани в пациентската листа ЗОЛ;

До 31.12.2018 г. се извършват вторични профилактични прегледи на лица, включени в група с рискови фактори за развитие на заболяване, от които през месец I. 2019 г. са заплатени **173 бр**. Освен тях в извършената и заплатена дейност ОПЛ са отчетели също: инцидентни прегледи на ЗОЛ от друг здравен район **- 1 386 бр**.; имунизации 0-18г. – **59 473 бр**.; имунизации на лица над 18 г. – **15 299 бр**.

Изводи:

Наблюдава се концентриране на ОПЛ в големите населени места – центрове на общини, като голяма част от тях са избрани от пациенти от отдалечени села, разположени на голяма територия. Това е предпоставка за ненавременно оказване на медицинска помощ и създава неравнопоставеност и затруднен достъп до ОПЛ на селското население в сравнение с градското. Специалността Обща медицина обаче е от изключително значение за осъществяването на първична медицинска помощ, която е основата на здравната система, тъй като амбулатория за първична медицинска помощ към момента може да бъде разкривана само от лекари с придобита специалност Обща медицина или от специализанти по Обща медицина. Според НЗК 2018 потребностите от специалисти по Обща медицина са 315. Към 31.12.2018 г. общият брой на практикуващите ОПЛ, сключили довор с НЗОК е 285 души, което показва, че все още потребностите не са напълно задоволени.

Лечебни заведения за първична извънболнична медицинска и дентална помощ на територията на област Варна към 31.12.2019 г. (тригодишен период)

Видове ЛЗ	**2017 г.**	**2018 г.**	**2019 г.**
АИП ПМП	330	325	312
АИП ПДП	507	519	534
АГП ПМП	23	23	23
АГП ПДП	56	56	56

Забележка*: данните са получени от водения в ИАМН регистър на ЛЗ за извънболнична помощ*

2. Специализирана извънболнична медицинска помощ

Специализираната извънболнична медицинска помощ в област Варна се осъществява от 678 лечебни заведения, от които:

- 10 – Диагностично консултативни центрове,
- 89 – Медицински центрове,
- 6 – Медико-дентални центрове,
- 10 – Дентални центъра,
- 30 – Групови практики за специализирана медицинска помощ,
- 398 – Индивидуални практики за специализирана медицинска помощ,
- 8 – Индивидуални практики за специализирана дентална помощ,
- 101 – Самостоятелни медико-технически лаборатории,
- 18 – Самостоятелни медико-диагностични лаборатории,
- 8 – Хосписа.

Налице е неравномерно разпределение на лечебните заведения за специализирана извънболнична помощ, които са съсредоточени главно в областния град Варна и са недостатъчни в по-малките населени места. Това принуждава пациентите от малките общини да пътуват за извършване на специализирани изследвания и консултации.

Лечебни заведения за специализирана извънболнична медицинска и дентална помощ на територията на област Варна към 31.12. … г. (тригодишен период)

Видове ЛЗ	2017 г.	2018 г.	2019 г.
АИП СМП	384	394	398
АИП СДП	7	7	8
АГП СМП	30	30	30
МЦ	91	92	89
МДЦ	6	6	6
ДКЦ	10	10	10
ДЦ	11	11	10
СМДЛ	18	18	18
СМТЛ	90	96	101
ОБЩО:	**647**	**664**	**670**

***Забележка**: данните са получени от водения в ИАМН регистър на ЛЗ за извънболнична помощ*

Лечебни заведения за специализирана извънболнична медицинска и дентална помощ по общини към 31.12.2019 г.

Община	АИП СМП	АИП СДП	АГП СМП	АГП СДП	МЦ	МДЦ	ДКЦ	ДЦ	СМДЛ	СМТЛ	Хосписи
Варна	352	8	30		80	6	9	10	17	98	7
Аврен					1						
Аксаково	3				1						1
Белослав	2				1					1	
Бяла	1										
Ветрино											
Вълчи дол	2										
Девня	2						1				
Долни чифлик	9										
Дългопол	3				2						
Провадия	24				4				1	2	
Суворово											

***Забележка**: данните са получени от водения в ИАМН регистър на ЛЗ за извънболнична помощ*

Изпълнение на здравната карта за област Варна по видове специалности – за 2019 г. (сключили договор с НЗОК)

Специалност	Национална здравна карта 2018 г.	Брой специалисти в ИБМП, сключили договор с РЗОК Варна
АКУШЕРСТВО И ГИНЕКОЛОГИЯ	**57**	**81**
АНЕСТЕЗИОЛОГИЯ И ИНТЕНЗИВНО ЛЕЧЕНИЕ	**11**	**0**
ВЪТРЕШНИ БОЛЕСТИ	**24**	**19**
ГАСТРОЕНТЕРОЛОГИЯ	**14**	**16**
ЕНДОКРИНОЛОГИЯ И БОЛЕСТИ НА ОБМЯНАТА	**36**	**31**
ИНФЕКЦИОЗНИ БОЛЕСТИ	**6**	**4**
КАРДИОЛОГИЯ	**60**	**70**
КЛИНИЧНА АЛЕРГОЛОГИЯ	**8**	**8**
КЛИНИЧНА ТОКСИКОЛОГИЯ	**2 за СИР**	**0**
КЛИНИЧНА ХЕМАТОЛОГИЯ	**5**	**5**
КОЖНИ И ВЕНЕРИЧЕСКИ БОЛЕСТИ	**30**	**31**
МЕДИЦИНСКА ОНКОЛОГИЯ	**3**	**0**
МЕДИЦИНСКА ПАРАЗИТОЛОГИЯ	**9 за СИР**	**5**
НЕРВНИ БОЛЕСТИ	**47**	**51**
НЕФРОЛОГИЯ	**10**	**15**
ОРТОПЕДИЯ И ТРАВМАТОЛОГИЯ	**31**	**39**
ОЧНИ БОЛЕСТИ	**35**	**50**
ПНЕВМОЛОГИЯ И ФТИЗИАТРИЯ	**14**	**17**
ПСИХИАТРИЯ	**27**	**27**
РЕВМАТОЛОГИЯ	**7**	**8**
УРОЛОГИЯ	**10**	**21**
УШНО-НОСНО-ГЪРЛЕНИ БОЛЕСТИ	**30**	**40**
ФИЗИКАЛНА И РЕХАБИЛИТАЦИОННА МЕДИЦИНА	**14**	**27**
ГРЪДНА ХИРУРГИЯ	**5 за СИР**	**4**
НЕВРОХИРУРГИЯ, СЪДОВА ХИРУРГИЯ, АНГИОЛОГИЯ	НЕВРОХИРУРГИЯ – **5** за СИР СЪДОВА ХИРУРГИЯ,АНГИОЛОГИЯ -**12** за СИР	НЕВРОХИРУРГИЯ – **3** СЪДОВА ХИРУРГИЯ,АНГИОЛОГИЯ -**8**
ХИРУРГИЯ	**46**	**47**
ПЕДИАТРИЯ	**80**	**51**
ДЕТСКА ГАСТРОЕНТЕРОЛОГИЯ	**3 за СИР**	**3**
ДЕТСКА ЕНДОКРИНОЛОГИЯ И БОЛЕСТИ НА ОБМЯНАТА	**5 за СИР**	**5**
ДЕТСКА КАРДИОЛОГИЯ	**7 за СИР**	**5**
ДЕТСКА КЛИНИЧНА, ХЕМА-ТОЛОГИЯ И ОНКОЛОГИЯ	**3 за СИР**	**1**
ДЕТСКА НЕВРОЛОГИЯ	**3 за СИР**	**2**
ДЕТСКА НЕФРОЛОГИЯ	**3 за СИР**	**3**
ДЕТСКА ПНЕВМОЛОГИЯ И ФТИЗИАТРИЯ	**5 за СИР**	**3**
ДЕТСКА ПСИХИАТРИЯ	**6 за СИР**	**3**
ДЕТСКА РЕВМАТОЛОГИЯ	**4 за СИР**	**3**
ДЕТСКА ХИРУРГИЯ	**3 за СИР**	**2**
ОБЩО:		**708**

Забележка: *данните са получени от РЗОК. СИР – Североизточен район (Варна, Добрич, Търговище, Шумен)*

Посещения в амбулаторията при специалисти през 2019 г.

Област Варна	ОБЩО					
	Посещения в амбулаторията					Посещения по домовете
	Всичко	На 1 жител	в това число			
			деца до 17 г.	профилактични	от тях деца до 17 г.	
Лекари	894 355	1.90	121 623	38 580	5 480	1 979
Вътрешни болести	32 254	0.07	957	5 378	0	84
Гастроентерология	28 061	0.06	242	0	0	1
Ендокринология и болести на обмяната	39 906	0.08	1 070	0	0	7
Кардиология	101 741	0.22	266	196	0	150
Ревматология	8 514	0.02	15	358	0	15
Пневмология и фтизиатрия	20 713	0.04	454	404	0	133
Нефрология	14 662	0.03	1 605	0	0	1
Клинична хематология	4 598	0.01	22	0	0	0
Клинична алергология	4 881	0.01	268	201	0	0
Педиатрия	64 454	0.14	61 718	4 427	4 427	203
Хирургия	34 135	0.07	1 892	1 172	298	149
Ортопедия и травматология	76 217	0.16	8 336	230	17	174
Урология	19 624	0.04	494	567	0	14
Неврохирургия	1 108	0.00	13	0	0	0
Акушерство и гинекология	83 170	0.18	2 471	11 998	251	10
Инфекциозни болести	946	0.00	363	0	0	0
Ушно-носно-гърлени болести	50 883	0.11	10 039	3 267	65	6
Очни болести	102 056	0.22	14 252	5 450	403	33
Психиатрия	21 795	0.05	772	918	0	57
Нервни болести	84 732	0.18	3 513	3 045	0	904
Кожни и венерически болести	38 783	0.08	7 684	206	2	35
Физикална и рехабилитационна медицина	45 315	0.10	2 597	129	17	0
Други	15 807	0.03	2 580	634	0	3

Забележка: *Данните са получени след обработка на годишните статистически отчети на НЦОЗА за ЛЗ за извънболнична помощ*

Изводи:

За 2019 г. в област Варна има общо 894 355 посещения при специалисти, което е 1.90 посещения на 1 жител от населението.

Извършените профилактични прегледи са 38 580.

С най-висока степен на посещаемост са кардиолозите – 101 714 прегледа или 0.22 прегледа на 1 жител и специалистите по очни болести – 102 056 прегледа или 0.22 прегледа на 1 жител.

На второ място са гинеколозите с 83 170 прегледа или 0.18 на 1 жител и невролозите с 84 732 прегледа или 0.18 на 1 жител.

На трето място са специалистите по Ортопедия и травматология с 76 217 прегледа – 0.16 на 1 жител.

На четвърто място са педиатрите с 64 454 прегледа или 0.14 на 1 жител.

За периода 2015 година – 2019 година се запазва тенденцията с най-много посещения да са гинеколозите и кардиолозите, следвани от невролозите и специалистите по очни болести.

Следва да се има предвид, че все още обемът и структурата на обръщаемостта към специалисти в извънболничната помощ по специалности са в зависимост не само от здравно-демографската характеристика и здравни потребности на населението, но и от осигуреността със съответните специалисти.

3. Болнична медицинска помощ

Осигуреност с легла

Броят на леглата в областта за 2016 г. е 2 666. През 2017 г. се увеличават и съответно са 3 038 бр. През 2018 г. броят на леглата е увеличен на 3117 бр. За 2019 г. броят към 31.12.2019 г е 3 111.

Лечебни заведения в област Варна

Видове заведения	2017 г.		2018 г.		2019 г.	
	Брой	Легла	Брой	Легла	Брой	Легла
Лечебни заведения за болнична помощ-всичко	**19**	**3 038**	**19**	**3 117**	**19**	**3 111**
Публични лечебни заведения	**11**	**2 624**	**10**	**2 698**	**10**	**2 687**
Многопрофилни болници	**6**	2 113	6	**2 187**	6	**2 176**
Многопрофилна болница за активно лечение	6	2 113	6	**2 187**	6	**2 176**
Специализирани болници	**5**	**511**	**5**	**511**	**5**	**511**
Специализирана болница за активно лечение	4	361	4	361	4	361
Специализирана болница за продължително лечение и рехабилитация	1	150	1	150	1	150
Частни лечебни заведения	**8**	**414**	**8**	**419**	**8**	**424**
Многопрофилни болници	**2**	**162**	**2**	**167**	**2**	**172**
Многопрофилна болница за активно лечение	2	162	2	**167**	2	**172**
Специализирани болници	**6**	**252**	**6**	**252**	**6**	**252**
Специализирана болница за активно лечение	5	132	5	132	5	132
Специализирана болница за рехабилитация	1	120	1	120	1	120

Забележка: За 2015 г. и 2016 г. в таблицата не е включена СБПЛР, поради непредоставяне на данни от ЛЗ.

Легла в лечебните заведения за болнична помощ по видове към 31.12.2019 г.

Видове легла	2019 г.		
	Брой легла към 31.12.2019	Осигуреност на 10 000	Относителен дял (%)
Общо	**3 111**	66.21	100.00
За активно лечение	**2 524**	53.72	81.13
Интензивни	**145**	3.09	4.66
Вътрешни болести	**0**	0.00	0.00
Кардиология	**21**	0.45	0.68
Педиатрия	**16**	0.34	0.51
Хирургия	**0**	0.00	0.00
Нервни болести	**0**	0.00	0.00
Акушерство и гинекология	**0**	0.00	0.00
Неврохирургия	**0**	0.00	0.00
К/ОАРИЛ	**103**	2.19	3.31
Други	**5**	0.11	0.16

Акушеро-гинекологични	**180**	3.83	5.79
Гинекологи	**65**	1.38	2.09
Родилни	**97**	2.06	3.12
Патологическа бременост	**18**	0.38	0.58
Асистирана репродукция	**0**	0.00	0.00
Педиатрия	**308**	6.55	9.90
Неонатология	**100**	2.13	3.21
Педиатрия	**171**	3.64	5.50
Детска кардиология	**0**	0.00	0.00
Детска клинична хематология и онкология	**20**	0.43	0.64
Детска нефрология и хемодиализа	**10**	0.21	0.32
Детска пневмология и фтизиатрия	**2**	0.04	0.06
Детска ревматология	**5**	0.11	0.16
Детска гастроентерология	**0**	0.00	0.00
Детска ендокринология и болесто на обмяната	**0**	0.00	0.00
Терапевтични	**1 113**	23.69	35.78
вътрешни болести	**60**	1.28	1.93
гастроентерология	**136**	2.89	4.37
ендокринология и болести на обмяната	**38**	0.81	1.22
кардиология	**138**	2.94	4.44
нефрология	**44**	0.94	1.41
ревматология	**55**	1.17	1.77
Пнефмология и фтизиатрия	**113**	2.40	3.63
Клинична алергология	**0**	0.00	0.00
Клинична имунология	**0**	0.00	0.00
Клинична токсикология	**15**	0.32	0.48
Клинична хематология	**102**	2.17	3.28
Инфекциозни болести	**53**	1.13	1.70
нервни болести	**148**	3.15	4.76
Кожни и вен болести	**16**	0.34	0.51
Мед онкология	**133**	2.83	4.28
Лъчелечение	**60**	1.28	1.93
Нуклеарна медицина	**2**	0.04	0.06
Хирургични	**778**	16.56	25.01
Хирургия	**231**	4.92	7.43
Гръдна хирургия	**45**	0.96	1.45
Детска хирургия	**21**	0.45	0.68
Лицево-челюстна хирургия	**12**	0.26	0.39
Пластично-възстановителна хирургия	**22**	0.47	0.71
Кардиохирургия	**44**	0.94	1.41
Неврохирургия	**45**	0.96	1.45
Ортопедия и травматология	**135**	2.87	4.34
Съдова хирургия	**44**	0.94	1.41
Урология	**76**	1.62	2.44
Очни болести	**65**	1.38	2.09

УНГ	**38**	0.81	1.22
Дългосрочни грижи	**20**	0.43	0.64
За продължително лечение по:	**3**	0.06	0.10
Вътрешни болести	**0**	0.00	0.00
Кардиология	**0**	0.00	0.00
Ревматология	**0**	0.00	0.00
Пневмология и фтизиатрия	**0**	0.00	0.00
Ортопедия и травматология	**0**	0.00	0.00
Нервни болести	**3**	0.06	0.10
Хипотрофични, увредени и недоносени деца	**0**	0.00	0.00
Други	**0**	0.00	0.00
За палиативно лечение	**17**	0.36	0.55
За рехабилитация	**402**	8.56	12.92
Психиатрични	**165**	3.51	5.30
За активно лечение	**165**	3.51	5.30
За дългосрочни грижи	**0**	0.00	0.00

***Забележка**: данните са получени след обработка на годишните отчети за болнична помощ статистически формуляр „3”-365 Б.*

Осигуреността със специализирани болнични легла е както следва:

Броят на леглата в лечебните заведения за болнична помощ към 31.12.2019 г е 3 111, което е 66,21 осигуреност с легла на 10 000 души.

Леглата за активно лечение са 81.13% от общия брой на болничните легла. Това са 53,72 легла на 10 000 души.

От леглата за активно лечение с най-голям относителен дял са терапевтичните – 35.78 (23.69 на 10 000 души), след това са хирургичните – 25.01% (16.56 на 10 000 души) и педиатричните с – 9.90% (6.55 на 10 000 души).

За 2019 г. осигуреността с легла за анестезиология и интензивно лечение е 3,09 на 10 000 души.

Осигуреността с легла за дългосрочни грижи е 0.43 на 10 000 души, от които леглата за продължително лечение са 0.06 на 10 000 души и леглата за палиативни грижи са 0.36 на 10 000 души.

През 2018 г. броя на леглата в лечебните заведения за болнична помощ към 31.12.2017 г е 3 117. Осигуреността с легла е 66,14 на 10 000 души.

Леглата за активно лечение са 80.94% от общия брой на болничните легла. Това са 53.54 легла на 10 000 души.

От леглата за активно лечение с най-голям относителен дял са терапевтичните – 35.80 (23.68 на 10 000 души), след това са хирургичните – 24.70% (16.34 на 10 000 души) и педиатричните с – 10,01% (6.62 на 10 000 души).

Проблем се явява осигуреността с някои видове легла като ендокринология, дермато-венерологичните, УНГ-легла, легла за продължително лечение.

Дейност на стационарите на болничните лечебни заведения

Видове заведения	2018 г.									
	Легла (среднго одишен брой)	Постъпили болни	Изписани болни	Умрели	Преминали болни	Проведе-ни леглодни	Използваемост на леглата (дни)	Оборот на леглата	Среден престой на 1 лекуван болен	Летали-тет (%)
Общо	**3 064**	**132 698**	**130 419**	**2 302**	**133 547**	**651 214**	**3 433**	**934**	**142**	**11.4**
Многопрофилни болници	**2 134**	**85 451**	**83 313**	**2 149**	**86 119**	**458 397**	**948**	**181**	**34**	**6.10**
МБАЛ „Св. Марина” ЕАД	**1343**	54860	53221	1682	55295	304955	227	41	5.5	3.10
МБАЛ „Св. Анна-Варна” АД	404	20423	19992	405	20603	100811	250	51	4.9	2.00
МБАЛ „Царица Йоанна” ЕООД-Провадия	61	1890	1880	1	1901	10816	177	31	5.7	0.10
МБАЛ „Девня” ЕООД	29	286	286		286	2790	96	10	9.8	0.00
МБАЛ Варна ЕООД	62	1093	1093	-	1093	2758	44	18	2.5	0.00
МБАЛ Варна към ВМА	235	6899	6841	61	6941	36267	154	30	5.2	0.90
Специализирани болници	**511**	**24 251**	**24 155**	**109**	**24 376**	**108561**	**1013**	**208**	**83**	**3.4**
СБОБАЛ – Варна ЕООД	40	2389	2389	-	2389	5771	144	60	2.4	0.00
СБАГАЛ „Проф. д-р Д. Стаматов” ЕООД	140	6513	6495	18	6568	28680	205	47	4.4	0.30
СБАЛПФЗ – Варна ЕООД	30	89	95	4	116	6865	229	4	59.2	4.00
СБАЛОЗ – Варна ЕООД	151	13931	13828	88	13961	39042	259	92	2.8	0.60
СБПЛР	112	2639	2639	0	2639	22335	199	24	8.5	0.00
Публични заведения-общо	**2 645**	**109 702**	**107 468**	**2 258**	**110 495**	**566 958**	**1 961**	**389**	**117**	**9.50**
Частни лечебни заведения	**419**	**22 996**	**22 951**	**44**	**23 052**	**84 256**	**1 472**	**545**	**26**	**1.90**
СОБАЛ „Доц. Георгиев” ЕООД	15	1385	1385	-	1385	1385	92	92	1	0.00
СХБАЛ „Проф. Темелков” ЕООД	26	1585	1585	-	1585	3293	127	61	2.1	0.00
СБР – Варна АД	120	4823	4823	-	4823	33255	277	40	6.9	0.00
МБАЛ „Еврохоспитал” ООД	65	3599	3595	4	3599	11751	181	55	3.3	0.10
МБАЛ „Майчин дом” ЕООД	102	4774	4774	2	4802	16030	157	47	3.3	0.00
СБАЛДБ „Д-р Лисичкова” ЕООД	45	1714	1713	-	1731	7531	167	38	4.4	0.00
СБАЛК Варна ЕАД	30	3739	3716	22	3742	7456	249	125	2	0.60
СБАЛК „Кардиолайф” ООД	16	1377	1360	16	1385	3555	222	87	2.6	1.20

***Забележка**: данните са получени след обработка на годишните отчети за болнична помощ за 2018г.*

Видове заведения	2019 г.									
	Легла (среднго одишен	Постъпили болни	Изписани болни	Умрели	Преминали болни	Проведе-ни леглодн	Използваемост на	Оборот на леглат	Среден престой на 1	Летали-тет (%)

	брой)					и	леглата (дни)	а	лекуван болен	
Общо	**2 875**	**122 530**	**129 904**	**2 373**	**132 710**	**658 022**	**229**	**43**	**5.33**	**1.79**
Многопрофилни болници	**2 099**	**88 288**	**86 330**	**2 226**	**88 945**	**465 049**	**222**	**42**	**5.23**	**2.51**
МБАЛ „Св. Марина" ЕАД	1 306	56 075	54 497	1 823	56 467	30 8321	236	43	5.50	3.20
МБАЛ „Св. Анна-Варна" АД	417	21 225	20 897	342	21 431	10 0902	242	51	4.70	1.60
МБАЛ „Царица Йоанна" ЕООД-Провадия	61	1 875	1 880	1	1 895	10 522	172	31	5.60	0.10
МБАЛ „Девня" ЕООД	20	312	312	0	312	3 161	158	16	10.10	0.00
МБАЛ Варна ЕООД	62	1 172	1 172	0	1 172	2 974	48	19	2.50	0.00
МБАЛ Варна към ВМА	233	7 629	7 572	60	7 668	39 169	168	33	5.10	0.80
Специализирани болници	**352**	**12 100**	**21 467**	**109**	**21 566**	**101 955**	**290**	**35**	**8.36**	**0.51**
СБОБАЛ – Варна ЕООД	40	2 870	2 870	0	2 870	5 839	146	72	2.00	0.00
СБАГАЛ „Проф. д-р Д. Стаматов" ЕООД	140	5 979	5 980	11	6 034	26 301	188	43	4.40	0.20
СБАЛПФЗ – Варна ЕООД	30	64	63	7	81	4 619	154	3	4.10	10.00
СБАЛОЗ – Варна ЕООД	30	64	9431	91	9458	38882	257	63	4.10	1.00
СБПЛР	112	3 123	3 123	0	3 123	26 314	235	28	8.40	0.00
Публични заведения-общо	**2 451**	**100 388**	**107 797**	**2 335**	**110 511**	**567 004**	**231**	**41**	**5.61**	**2.12**
Частни лечебни заведения	**424**	**22 142**	**22 107**	**38**	**22 199**	**91 018**	**215**	**52**	**4.10**	**0.17**
СОБАЛ „Доц. Георгиев" ЕООД	15	1 385	1 385	0	1 385	1 385	92	92	1.00	0.00
СХБАЛ „Проф. Темелков" ЕООД	26	1 620	1620	0	1 620	3 308	127	62	2.00	0.00
СБР – Варна АД	120	4 808	4 807	0	4 808	43 798	365	40	9.10	0.00
МБАЛ „Еврохоспитал" ООД	65	3 600	3593	7	3 600	10 757	165	55	3.00	0.20
МБАЛ „Майчин дом" ЕООД	107	4 534	4 537	0	4 560	15 247	142	43	3.30	0.00
СБАЛДБ „Д-р Лисичкова" ЕООД	45	1 544	1 551	0	1 562	6 777	151	35	4.30	0.00
СБАЛК Варна ЕАД	30	3 183	3 144	25	3 187	6 462	215	106	2.00	0.80
СБАЛК „Кардиолайф" ООД	16	1 468	1 470	6	1 477	3 284	205	92	2.20	0.40

***Забележка**: данните са получени след обработка на годишните отчети за болнична помощ за 2019 г.*

Дейността на лечебните заведения за болнична помощ се осъществява основно от многопрофилните болници за активно лечение (132 710 преминали болни през 2019 г., проведени леглодни – 658 022 и използваемост на леглата в дни 229) и от специализираните болници.

Изводи:

Общият извод е, че многопрофилните болници за активно лечение осъществяват адекватна на потребностите на населението дейност. Икономическите лостове, нужни за по-нататъшното оптимизиране на дейността, осъществявана от многопрофилните болници за активно лечение са: вътрешно преструктуриране, ефективен мениджмънт и финансов контрол.

Болниците извършват традиционните дейности за лечение на нуждаещи се от хоспитализация, но често те изпълняват и други функции, които изчерпват финансовите им ресурси.

4. Спешна медицинска помощ

Структура и организация на спешната медицинска помощ в областта

През 2019 г. ЦСМП – Варна обслужва 469 885 души население на област Варна на територия от 3 825 кв. м. Има разкрити девет ФСМП – в градовете Варна, Девня, Провадия, Долни Чифлик, Белослав, Аксаково, Дългопол, Вълчи дол и Бяла.

В общините Аврен, Ветрино и Суворово няма разкрити филиали. Населението там се обслужва от най-близко разположените филиали, но съществуват проблеми, свързани с отдалеченост, труднодостъпност, недобри транспортни комуникации, трудности в обслужването през зимния период.

Филиали на ЦСМП са необходими и в курортните комплекси през активния летен сезон, тъй като населението там се увеличава, а няма лечебни заведения, които да оказват 24- часова спешна медицинска помощ.

Дейност ЦСМП – Варна за 2019 г.

Показател	Брой
Амбулаторни прегледи	16 495
Изпълнени повиквания - общо, от тях: за спешна медицинска помощ - за медицинска помощ за неспешни състояния - за санитарен транспорт	48 361 45 437 1 816 1 108
Общ брой обслужени пациенти, от тях – брой деца 0-17г.	62 372 6 282
Персонал – общ брой, от тях – лекари - фелдшери - медицински сестри - акушерки	389 119 40 43 18
Транспортни средства -	33

***Забележка**: данните са получени след обработка на отчетите на ЦСМП.*

Дейност на спешните отделения към болнични лечебни заведения – 2019 г.
Обслужени лица – 112 017
От тях: хоспитализирани – 39 381

***Забележка**: данните са получени след обработка на годишните отчети за болнична помощ на УМБАЛ „Св. Марина" ЕАД, УМБАЛ „Св. Анна – Варна" АД и МБАЛ Варна към ВМА София.*

Анализът на състоянието, организацията и дейността на системата за спешна медицинска помощ показва редица съществени проблеми, които трябва да бъдат решени.

Не е изпълнена целта за ясно дефиниране на функциите и задълженията на системата за спешна медицинска помощ. Поради затруднения в достъпа на пациентите до ОПЛ нараства

търсенето на медицинска помощ в ЦСМП и Спешните отделения. Това се наблюдава особено в по-малките и отдалечените населени места. За определен контингент от населението – с нарушени здравноосигурителни права, от етнически малцинства, социално-слаби и др. системата на спешната помощ се оказва удобна, а в някои случаи и единствена алтернатива за получаване на медицинска помощ

IV. Осигуреност на регионалната здравна мрежа с човешки ресурси

Медицински персонал в лечебните заведения в област Варна към 31.12.2019 г.

Вид лечебно заведение	Брой отчетени единици	Персонал в лечебните заведения						
		Физически лица						
		Общо	На основен трудов договор	Лекари на основен трудов договор	Лекари по дентална медицина на основен трудов договор	Фармацевти на онсовен трудов договор	Медицински специалисти по здравни грижи на основен трудов договор	Друг персонал на основен трудов договор
ЛЗБП	19	4 817	4 625	1 226	2	19	1 739	1 639
МЦ	71	1 292	821	319	0	0	192	310
Дентален център	9	159	146	0	55	0	50	41
Медико-дентален център	4	260	254	3	27	0	46	178
ДКЦ	10	707	443	163	0	0	158	122
СМДЛ	17	326	278	36	0	0	170	72
СМТЛ	53	176	157	1	0	0	127	29
АИП ПМП и АГП ПМП	243	284	284	284	0	0	0	0
АИП СМП и АГП СМП	89	144	144	144	0	0	0	0
Практики за дентална помощ	288	403	403	0	403	0	0	0
Други здравни заведения	11	2 926	2 526	329	98	26	742	1 331
Общо:	**814**	**11494**	**10081**	**2505**	**585**	**45**	**3224**	**3722**

Забележка: *Данните са получени след обработка на Годишен отчет 03010 – „3 – Здравно заведение" в ТСБ – Варна.*

Лекари в област Варна по специалности – общо

Видове специалности	2017 г.		2018 г.		2019 г.	
	Брой	Брой	Брой	На 10 000 от населението	Брой	На 10 000 от населението
Лекари - всичко	**2 353**	**49.84**	**2357**	**50.02**	**2 383**	**50.71**
в т.ч. Вътрешни болести	53	1.12	49	1.04	53	1.13
Кардиолози	116	2.46	142	3.01	138	2.94
Хирурзи	85	1.80	92	1.95	93	1.98
Акушер-гинеколози	108	2.29	144	3.06	135	2.87
Педиатри	154	3.26	166	3.52	115	2.45
Очни болести	78	1.65	98	2.08	104	2.21
Ушно-носно-гърлени болести	52	1.10	62	1.32	62	1.32
Нервни болести	85	1.80	97	2.06	99	2.11
Психиатри	46	0.97	52	1.10	51	1.09

Пневмология и фтизиатрия	35	0.74	35	0.74	37	0.79
Кожни и венерически болести	36	0.76	40	0.85	38	0.81
Образна диагностика	74	1.57	81	1.72	86	1.83
Физикална и рехабилитационна медицина	45	0.95	41	0.87	40	0.85
Клинична лаборатория	44	0.93	43	0.91	47	1.00

Забележка: *Данните са получени от Национален център по обществено здраве и анализи /НЦОЗА/*
(Данните не включват показатели от МБАЛ Варна към ВМА и МИ на МВР – София, филиал Варна)*

Осигуреност с медицински специалисти в областта

Развитието и управлението на човешките ресурси имат решаваща роля за ефективното функциониране на здравната система в област Варна.

В нея са ангажирани голям брой медицински специалисти – лекари; лекари по дентална медицина; фармацевти, медицински специалисти по здравни рижи - медицински сестри, акушерки, рехабилитатори, зъботехници и др., както и немедицински специалисти.

Подготовката на медицинските кадри е основен въпрос, от който зависи осигуряването на достъп до медицинска помощ и нейното качество.

За 2019 г. осигуреността с лекари бележи покачване (50.71 на 10 000 души), в сравнение с осигуреността с лекари за 2017 г. и 2018 г., когато е била съответно (49.84 и 50.02 на 10 000 души).

Финансиране на дейностите в здравеопазването на област Варна*

Приходи	**2018 г.**	**2019 г.**
Приходи от НЗОК	130 677 433.77	138 471 495.99
Приходи от МЗ	7 770 344.05	7 786 275.29
Приходи от Общината	40 798.04	126 752.04
Други	16 816 753.52	20 132 208.41
ОБЩО	**155 305 329.38**	**166 516 731.73**

* *Данните за приходите (от НЗОК, МЗ, община и други приходи) са взети от „Приложение №2” – „Таблица за приходите на лечебното заведение” на Формите за разделно отчитане на разходите на публичните лечебни заведения за болнична помощ, които попълват таблиците по тези форми.*

Разпределение на средствата за здравеопазване между отделните видове медицинска помощ

Разпределение	2018 г.	2019 г.
Болнична помощ	163 235 398	170 845 356
Извънболнична помощ	44 575 678	48 095 480
Други: ДМСГД, делегираните от държавата дейности на общините, лекарствата, платени от РЗОК на аптеките и др.	53 528 195	54 669 843
ОБЩО	**261 339 271**	**273 610 679**

Анализ

Нарастването на разходите за здравеопазване е резултат от следните фактори:

- ✓ демографската ситуация (застаряване на населението)
- ✓ преобладаваща хронична патология
- ✓ нарастваща употреба на лекарствени продукти
- ✓ повишено търсене на медицински услуги от населението.

SWOT анализ на състоянието на системата на здравеопазване в област Варна

Силни страни	Слаби страни
1. Добра обща осигуреност на населението с медицински персонал, лечебни заведения за извънболнична помощ и болнични легла за активно лечение, съизмерима с показателите на развитите европейски държави.	**1.** Неравномерно разпределение на структурите и ресурсите в лечебната мрежа. Недостатъчен брой легла за долекуване и продължително лечение.
2. Функционираща социална здравно осигурителна система, регламентираща правото на равен достъп до основен пакет здравни дейности.	**2.** Недостатъчно финансова обезпеченост на здравните дейности – малък дял от БВП.
3. По-лесен достъп на пациентите до специализирана извънболнична и болнична помощ, в сравнение с другите европейски страни.	**3.** Затруднения при достъпа до първични здравни грижи, особено за живеещите в малки населени места и за определени рискови групи от населението.
4. Основен принцип на финансиране на лечебните заведения на базата на обем осъществени дейности.	**4.** Липса на въведени съвременни системи за остойностяване и оценка на качеството на здравните услуги. Недофинансиране на ЛЗБП от НЗОК.
5. Гарантиран от държавата достъп на гражданите до медицинска помощ извън системата на здравното осигуряване – спешна медицинска помощ, осигуряване на лекарствени продукти за интензивно лечение при животозастрашаващи кръвоизливи, дневно стационарно и	**5.** Недостатъчно софтуерно и хардуерно осигуряване на информационната дейност в системата на здравеопазването.

стационарно с непрекъснат 24-часов престой лечение на пациенти с психични заболявания, амбулаторно проследяване и стационарно лечение на пациенти с активна туберкулоза и др.	
6. Действащо законодателство, регламентиращо правата на пациентите в България.	**6.** Недостатъчно развитие на дейностите по промоция на здраве и профилактика на заболяванията, с акцент върху социално значимите заболявания.
Благоприятни възможности	**Заплахи**
1. Разширяване на спектъра на финансовите източници и прогресивно увеличение на средствата за здравеопазване.	**1.** Влошаване на здравно-демографския статус на населението.
2. Интегриране на националната здравна система в рамките на европейската здравна мрежа.	**2.** Задълбочаваща се тенденция на намаление на броя на медицинските специалисти – лекари.
3. Възможности за подобряване на материално-техническата база и обновяване на медицинската апаратура чрез кандидатстване по проекти, финансирани от ЕС.	**3.** Липса на политически консенсус за стратегическо развитие на сектора.

Основни недостатъци и проблеми на регионалната система за здравеопазване

Здравословното състояние на населението в област Варна показва, че здравната политика на страната през последните десетилетия все още не води до желаните резултати. Социално-икономическото развитие в условията на прехода и свързаните с него основни детерминанти на здравето безспорно са допринесли за съществуващото състояние. Някои от негативните процеси обаче са свързани в определена степен и с недостатъци в реформата и дейността на здравната мрежа.

Необходим е по-внимателен преглед и оценка както на настоящата политика, така и на по-нататъшното развитие на реформата, с оглед подобряване здравето на населението.

Реформата в системата на здравеопазването трябва да обхване всички нива и области на действие – извънболнична помощ, спешна помощ, медико-социални услуги, лекарствоснабдяване, дейности по опазване на общественото здраве, междусекторно сътрудничество, развитие на управленския капацитет и др.

Конкретните дейности следва да съответстват на идентифицираните основни проблеми и недостатъци на системата и поставените цели, при максимално ефективно усвояване на наличните ресурси.

Основните слабости и недостатъци на системата за извънболнична помощ могат да бъдат систематизирани по следния начин:

- ✓ неравномерно териториално разпределение на лечебните заведения за извънболнична помощ, водещо до неравнопоставеност на населението по отношение на достъпа до здравни услуги;
- ✓ предимно индивидуална организация на дейността на общопрактикуващите лекари и малък относителен дял на регистрираните групови практики;
- ✓ липса на добре организирана 24-часова неотложна помощ в лечебните заведения за първична и специализирана извънболнична помощ и зачестяващи проблеми и пропуски при оказването ѝ;
- ✓ недостатъчна и често формално осъществявана дейност по промоция на здравето, профилактика и скрининг на заболяванията, диспансеризация и т.н.;
- ✓ недостатъчен брой специалисти по определени медицински специалности;
- ✓ обособяване на голям брой индивидуални специализирани практики за сметка на ДКЦ и МЦ, водещо до лоша координация и нарушаване на интегритета на лечебнодиагностичния процес;
- ✓ деквалификация и липса на ефективна система за продължаващо обучение и контрол върху качеството на специализираната медицинска дейност;

Предложения за решаване на проблемите

Регионални здравни приоритети

За изпълнението на тези цели е необходимо реализирането на следните приоритетни дейности:

1. Ориентиране към дейности по профилактика и превенция на здравето на населението, с приоритет на деца, бременни, майки на деца до една година, лица с физически и

психически разстройства и общности със здравни неблагополучия.
2. Осигуряване на достъпни, своевременни и качествени здравни услуги за общността за достигане на европейските стандарти при медицинското обслужване.
3. Осигуряване на възможности за взаимодействие и комуникация между отделните подсистеми (нива на оказване на медицинска помощ) и териториалното им разпределение, с цел по-висока ефективност при използване на ресурсите.
4. Ресурсно осигуряване на националната и регионалните здравни мрежи, в т.ч. на човешки, технологични и финансови ресурси.
5. Изграждане на надеждна информационно-комуникационна система в системата на здравеопазването.
6. Осигуряване на обществена подкрепа на дейностите по здравеопазване.